

5

Winter

JANUAR

LETO 1939/40

LETNIK 70

Vsebina

Novo leto (<i>Griša Koritnik</i>)	153
Koledniki (<i>Jan Plestenjak</i>)	153
Zgodba o pastirju Pavlu (<i>Julij Slapšak</i>)	154
Muren (<i>Janez Rožencvet</i>)	159
Sreča (<i>Ivan Albreht</i>)	164
Pravljica o večnosti (<i>Ciril Drekonja</i>)	165
Dvoje življenj v Kotu (<i>Mausser Karel</i>)	167
Nagelj (<i>Jan Plestenjak</i>)	168
Marija s Kureška (<i>Jan Plestenjak</i>)	169
Koledniki (<i>Svjatoslao</i>)	172
Snežec beli vse pobeli (<i>Janko Sicherl</i>)	173
Eskimi — prebivalci mrzlih severnih krajev (<i>Paule Koeder</i>)	174
Zima (<i>Jan Plestenjak</i>)	177
Male papige (<i>Leopold Paljk</i>)	178
Spisi Durekovega Jurčka (<i>Franjo Čiček</i>)	180
Šolska modrost (<i>Zapisal A. Kosi</i>)	184
Bebica (<i>Griša Koritnik</i>)	185
Palček Peter (<i>Krista Hafner</i>)	185
Naši prašiči (<i>Konči Ahačič</i>)	187
Vrč s solzami (<i>A. Lebar</i>)	188
Novo leto nas pozdravlja (<i>B. D.</i>)	189
Zdravilna moč krvi. Človek diha (<i>B. D.</i>)	190
Mi pišemo	191
Trdi orehi	192
Rešitev ugank na ovitku	

Ilustracije: Bambič Milko, Gaspari Maksim, Uršič Franc, Ahačič Konči, Gaspari Oton, Sajevec Evgen, Podrekar France, Smrekar Hinko, Šubic Ivan.

»Vrtece« izhaja prvi dan v mesecu, devetkrat med šolskim letom in velja z dvema ali tremi mladinskimi knjigami letno 22-50 din, ali v devetih mesečnih obrokih po 2-50 din. — List izdaja »Slomškova družba« v Ljubljani. Zanj odgovarja Ivan Štrukelj. Glavni in odgovorni urednik Fr. Ločniškar v Ljubljani, Aleksandrova cesta 10. Sklep uredništva do 5. dne v mesecu. — Uprava »Vrteca« je v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 2 (H. Ničman). — Tiska ga Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).

Griša Koritnik
Novo leto

*„Dobro jutro, dober dan!“
Novo leto sega v dlan —
nova pota so pred nami,
nova zarja duše mami.*

*Pozabímo vse nemilo,
kvišku, dalje z novo silo!
Kot življenje v ozimino
mlada moč naj gre v mladino.*

*Noč se krči, mraz pojema,
sonce spet oblast prevzema,
luč zmaguje in življenje,
raste vera v prenovljenje.*

*Svita se, čeprav počasi:
misel dobra svet prekvasi,
pridna dlan in srca zlata
k sreči, v raj odpro nam vrata.*

Jan Plestenjak
Koledniki

*Mi kôleđujemo,
đobro lefino napoveđujemo
in vašiđ đarov pričađujemo;
mir, konec vojska obljubujemo,
večno prijateljstvo vseđ rođov zatrljubujemo.*

*Tađo nam Bog pomagaj,
njegova sveta volja zmagaj.*

Zgodba o pastirju Pavlu

9. Vetrov oče

dajci zagleda Pavel sivega starca, Vetrovega očeta, ki je še vedno stal ob veliki seneni kopici in ga opazoval. »Kje pa sem, kje pa vendar sem?« zakliče pre-senečeno na ves glas.

»Kakor vidiš, na seneni kopici. Le stopi dol!«

Mladič se zavrtil in se spusti z visoke kopice pred Vetrovega očeta in iznova vprašuje: »Dobri očka, povejte vendar: Kje pa sem?«

»Pri sivem starcu, pri Vetrovem očetu, na drugem svetu. Koder pogledaš in še dalje naprej, kamor ne seže tvoje oko, se razprostira moje, Vetrovo kraljestvo.«

»Na drugem svetu sem?«

»Da, na drugem svetu, v podzemskem Vetrovem kraljestvu.«

»Pa kako, da sem tukaj?«

»Tjale gori poglej! Tam pod stropom je odprtina, skozi tisto odprtino si priščal z onega sveta in — hvala Bogu! — padel ravno na seneno kopico.«

»Potem pa so imeli ljudje prav in tudi grajski volar je prav sodil, da tisto brezno ob belih pečinah v grajskem gozdu nima dna. Kaj?«

»O, prav, prav! Tisto brezdanje brezno je en izhod mojih sinov na oni svet. Ampak, pozemeljski človek, kdo pa si ti prav za prav?«

Pavel je Vetrovemu očetu vse povedal: da je grajski skrbnik ter zaupnik in namestnik prejasnega gospoda grofa samega; da mu je Pavel ime in da so njegovi starši, brat in sestra na novem domu sredi vasi; povedal mu je tudi, da je doslej služil pri dobrem duhovnem gospodu pri fari polnih sedemnajst let, nato pa v gradu pri samem gospodu grofu.

»Kaj pa prav za prav delaš tukaj na drugem svetu?«

»Tega pa sam ne vem.«

»Kako pa si prišel semkaj na ta svet, v moje podzemsko kraljestvo?«

»Tudi to mi ni znano. Le to vem, da sem čepel tik prepada ob tistih belih pečinah v grofovem gozdu in meril s kamni globočino brezna, ki sem ga nameraval zasuti, a je šel glas o njem, da je brez dna. Vržem prvi kamen v brezno, poslušam, poslušam; slišim bobnenje, konca ne slišim; vržem drugi kamen v brezno, poslušam, poslušam, slišim bobnenje, a nič ne slišim, kdaj in kje se je ustavil kamen; vržem tretji kamen, poslušam, poslušam: nič ne slišim kamnovega bobnenja, sam bobnam v prepadu in treskam ob stene in skale in ... in ... potem pa nič več ne vem, kako je bilo. No, to vem, da sem se prebudil tukajle gori na seneni kopici; in ko sem vstal, sem zagledal vas pred seboj in sedaj sem pri vas, dobri Vetrov oče.«

Sivi starec, Vetrov oče, bi rad videl, da bi ostal Pavel pri njem, hudega bi mu ne bilo. In mu je rekel: »Pavel, ostani nekaj let pri meni v službi; hudega ti ne bo, dela ne bo preveč, hrana dobra; prislужil si boš več kot je vsa vaša graščina vredna. Za plačilo dobiš od mene tri stvari: čutarico žive vode, s katero pomladiš starega in ozdraviš bolnega in še mrtvega

oživiš, kadar in kjer je to njemu v prid; dalje čudodelno svečo, ki privede rajnega prijatelja ali sovražnike v sveti raj, ako dogori na njegovem grobu; in slednjič čudodelni demant, to je dragocen kamen, s katerim lahko kupiš polovico kraljestva in ne samo grofove graščine; ta demant se sveti kakor najsvetlejša zvezda in ti bo zadostoval za najboljšo luč; in še eno lastnost ima ta dragoceni kamen: dokler ostane v tvoji roki, boš videl v tem najsvetlejšem kamnu zapisano vse, kar ti je treba vedeti. To lastnost hrani ta demant samo za te; kadar pa preide v druge roke, izgubi to moč. No, si zadovoljen s plačilom; boš ostal pri meni v službi?»

Pavel se je že kot pastirček odpovedal vsemu posvetnemu blagru; hotel je ostati reven kakor ubogi, suhi Kristus na križu tam ob potu na prostranem pašniku.

Zdajci zadoni, sam Bog ve od kod, tista žalostna romarska pesem:

Jezus je usmiljen bil,
za nas krvavi pot potil.
Tekla je, tekla rešnja kri,
za odrešenje vseh ljudi...

»No, si zadovoljen s plačilom, boš ostal pri meni v službi?« je še vprašal sivi starček, Vetrov oče.

Pavel je gledal v daljavo in molčal...

Usmiljeni sivi starček, Vetrov oče, je vedel zakaj: ko je bil Pavel z živo vodo pomlajen, se ni le njegovo telo pomladilo, ampak tudi njegov duh: razbistril se mu je razum, ojačila volja, ogrelo srce... in prvotno nepremagljivo hrepenenje se mu je vzbudilo po tisti srečni, zlati otroški dobi, ko je pasel živino svojega očeta tam na pašniku in se pogovarjal in veselil s stvarstvom in z Bogom samim ter nudil Kristusu, tistemu ubogemu in suhemu, pastirskega kruha... Vleklo ga je nazaj k prijateljskom in bratcem tam na paši; klicala ga je zelena travica, pisane cvetke, žvrgoleči ptički, vse vse... vsa narava; vabil ga je križ ob potu, romarska pesem:

Jezus je usmiljen bil...

Tudi Pavel hoče biti po božjem zgledu usmiljen in prepustiti vse bogastvo tega sveta onim, ki si ga žele in se vesele, on pa ostane reven in ubog, kakor Kristus na križu, ki nič nima.

Vse to je vedel dobri sivi starček, Vetrov oče; veselilo ga je, da je našel nepokvarjenega, nedolžnega mladeniča, ki se z veseljem vsemu odreka, le da bi mogel nemoteno živeti samo z Bogom; zato ga ni več mučil z vprašanjem, če bo še ostal pri njem v službi, če je zadovoljen s plačilom, ampak mu je kar s kratkimi besedami namignil, da se mu skoraj izpolnijo njegove želje, njegovo nepremagljivo hrepenenje; vprašal ga je namreč: »Pavel, bi rad šel nazaj na oni svet k svojim prijateljskom in bratcem na paši, k svojemu revnemu Bogu na križu?«

Pavlu zaiskrijo oči; obraz se mu zasmehlja in kar zavriskal bi od veselja. In pove Vetrovemu očetu, da bi rad šel. Moral starček prikima: »Zgodilo se bo po tvoji želji; samo tri tedne boš moral prebiti tukaj, da se vrnejo Vetrovi, moji sinovi, z onega sveta.«

10. Po treh tednih

avel je ostal tri tedne pri dobrem starčku v podzemlju. Ni se mu slabo godilo, vsega je imel v izobilju in na preostajanje: ali velikega nepremagljivega hrepenenja po pastirski palici, po svojih prijateljskih in bratcih na pašniku, po Bogu na križu ob poti... ni mogel zatreti v sebi. In tista pesem, tista žalostna romarska pesem: »Jezus je usmiljen bil...« mu je vedno brnela po ušesih, ga klicala, vabila...

To je dobro vedel Vetrov oče in je rekel: »Saj pravim, no: zdaj bi se pa že morali vrniti moji sinki; le predolgo se mude na onem svetu. Veš, poslal sem jih na oni svet zato, da se med nebom in zemljo naplešejo in nanorijo, v mojem podzemeljskem kraljestvu je za take igre premalo prostora. Je križ dandanes z otroki povsod, pa tudi z odraslimi ni dosti boljše, često še slabše. Ampak jaz

imam šibo, ki seže celo na oni svet; o, uženem jih, če ne bodo pridni in lepo ubogali ti moji sinki tamkaj! Obenem tudi nepridiprave na zemlji nekoliko požgečkam s palico; lej, grajskega volarja, tistega hrusta, ki te je pahnil v prepad, je že dosegla, in še sto in sto drugih poleg njega; volar se že zvija v silnih krčih in valja po tleh in preklinja nebo in zemljo, da se kar iskre krešejo.«

»Me je mar volar pahnil v brezno?«

»Kdo drugi? Ali ni bil on edini poleg tebe ob prepadu?«

»To je res! Slutil sem pač, ali naravnost obsoditi ga grdega zločina, ne: kako more tovariš tovarišu hudo storiti? — Pa zakaj me je pahnil v prepad?«

»Zakaj? V grofovi milosti si mu zrastel previsoko čez glavo. Prej si bil vendar volar, njegov ožji tovariš, ali ne? — No, kar naenkrat so te povišali za njegovega zapovednika: zakaj ni volar sam postal grajski oskrbnik, zaupnik in namestnik grofov, zakaj ne on? Ha, to boli samogoltnoža in nevoščljivca! Ampak to ni bilo samo volarjevo delo.«

»Kako to, da ne? Ali ni volar tega sam storil?«

»Zlo dejanje je res da izvršil volar sam, a vendar ni to čista resnica: v mislih in željah te je pahnila v prepad vsa grajska služinčad, ker si bil vsem tem kot grofov namestnik hud trn v peti; volar je bil nevede in nehote poklicani vršilec njih zaželene, a ne izrečene volje. Zato pa zdaj vsi trpijo za izvršeni zločin, kakor so pač zaslužili: volar dejansko, drugi pa morajo gledati kazen, grozovite njegove bolečine.«

»Ali hudo trpi volar?«

»Hudo, hudo! Najhujše pa je to, da ni nobene pomoči zanj na onem svetu. A vedi: Tudi nadloga je od Boga!«

Pavla je ta novica zbolela. V ušesih mu zadoni in v srcu odmeva tista žalostna romarska pesem: »Jezus je usmiljen bil...«

Zato reče: »Ljubi Vetrov očka, z menoj ste tako dobri, ali bi ne izkazali še njemu milosti in ga ozdravili?«

»Ne! Dokler preklinja, da se kar kadi, ni čas za to. Ko se bo umiril in duševno prerodil ter klical Boga, Mater božjo in vse svetnike na pomoč, takrat bo prišla ura rešitve zanj. In prišla bo: zakaj Bog ne more trpeti, da bi se pogubila duša, za katero je dal kri in življenje. Rešil ga boš pa ti, če te bo volja, ne jaz; zdravila že dobiš od mene. — Nesreča je le, da je morala moja šiba, ko je ošvrknila po nevrednem hlapcu in drugih zločincih, zadeti tudi nedolžno žrtev: premila grajska gospodična, mlada grofica, edinka, luč in življenje v gradu, ves up in sreča grofovskih staršev, leži na bolniški postelji in tudi zanjo ni nobene pomoči.«

»Za Boga, kaj ste storili?«
»Kar je zapisano v postavi: Grehi staršev se kaznujejo na njih otrocih in potomcih še v četrtem kolenu.«

»Jaz tega ne razumem.«

»Nič ne del! Poslušaj: prejasni gospod grof, njen oče, je obljubil tistemu, ki jo ozdravi, vse imetje in njeno roko. Te nič ne miče?«

Iz daljave je prihajala romarska pesem, tista žalostna:

»Angel varuh na oblaku stoji,
zlati kelih v rokah drži...«

»Te nič ne miče?« je ponovil Vetrov oče vprašanje, ko je Pavel le molčal.

»Da, miče me!«

»Imetje?«

»Ne! Imetje naj imajo drugi, tisti, ki ga žele.«

»In zakaj ne ti?«

»Zame je pastirska palica najlepše in največje imetje.«

»In njena roka; te ne miče ta?«

»Ne! Dobi jo naj oni, ki je je vreden.«

»In zakaj ne ti?«

»Jaz imam križ, tam ob poti na pašniku se dviga. O, da bi že zopet pasel živino na onem svetu med svojimi prijateljčki in bratci, kjer stoji križ ob potu...«

»Kaj te tedaj miče, če ne imetje in njena roka?«

»Plačilo ne, dejanje samo: njeno ozdravljenje. In to še ta trenutek. Za to se dam rad in z veseljem še sto in stokrat pahnuti v prepad in sesekati na drobne kosce.«

»Prav je, da tako iskreno in pristrčno ljubiš nedolžno grofico, svojo zlato sestrico.«

Pavel je ostrmel; v srcu mu je odmevala pesem: Jezus je usmiljen bil... Pogledal je sivega starca, češ: ali ne ve več ta, da je on kmetov iz vasi, da je njegov brat Peter, sestra pa Jerica? Nato je pa odgovoril: »Saj ni grajska moja sestra.«

»Je, po polu sestra tvoja je! Poslušaj!«

Vetrov oče mu je sedaj vse povedal: da je on — Pavel — najdenček, da so se ga usmili Kočarjevi in ga zredili, da je prejasni gospod grof njegov pravi oče in bolna grofica v gradu njegova po pòli sestra; vse, vse mu je povedal, le tega ne, kdo je njegova mati.

Pavlu je zastajala sapa. Ko je zopet mogel govoriti, je vprašal: »Pa kdo je moja mati?«

»Tega zdaj ne izprašuj! Izvedel boš, ko pride ura, ko pride čas za to.«

»Oh, predobri Vetrov očka, dajte mi zdravilne žive vode in pokažite mi pot na oni svet: moja po pòli sestra me kliče, kliče, kliče...«

»Umiri se, mlada kri! Vse se zgodi, ko pride prava ura. Ne bom te zadrževal tu pri sebi dalje, kakor je potrebno. Toda vedi, ti ne boš ozdravil svoje po pòli sestrice.«

»Kdo pa?«

»Nekdo drugi! Tisti, ki je je vreden: sam se ti bo razodel o pravem času.«

»Po čem bom to spoznal?«

»Po čisti ljubezni do nje, ki je tako močna, kakor tvoja, bratovska.«

»Predobri Vetrov očka, se bo to kmalu zgodilo?«

»Da! Ali ne slišiš? Že prihajajo moji sinovi: ura tvoje rešitve je prišla, z njo pa tudi skorajšnje ozdravljenje bolne grofice, tvoje po pòli sestre.«

V tem trenutku je v silni daljavi votlo zabobnelo in strašno zarohnelo, silni grušč in trušč je glušil ušesa. Vetrov oče se zaobrne v ono stran in zakliče mogočno v silne daljave: »Halo! Stojte, počakajte, ljubi sinki moji!«

V hipu je vse utihnilo in se umirilo, dobri Vetrov oče pa se je obrnil zdaj k Pavlu in mu rekel: »Poslušaj, Pavel! Le tri tedne si bival pri meni; v tem kratkem času nisi mogel zaslužiti tega, kar sem ti ob tvojem prihodu obetal, vendar ti hočem dati vse tri darove: čutarico čudodelne žive vode, glej, tu jo imaš!«

»Srčna hvala, predobri Vetrov očka!« je hvaležno sprejel Pavel prvi, zanj največji dar; v čutarici je ozdravljenje za po pòli sestro in tudi za volarja...

»Drugi dar je čudodelna sveča, glej, tu je!«

Pavel jo je hvaležno sprejel, zanj pomeni ta čudodelna sveča velik dar: rešitev njegovega dobrotnika, pokojnega duhovnega gospoda pri fari, ako še ne uživa večne slave.

»Tretji dar je čudodelni demant v dragoceni škatljici: evo ti ga!«

Pavel je tretji dar hvaležno odklonil; Vetrov oče pa je prigovarjal: »Le vzemi, le!« Pavel se je še branil in dejal, da ne more in ne sme sprejeti tako velike dragocenosti v dar. Ali Vetrov oče ga je poučil, da je čudodelni demant pač velika dragocenost za Pavla, zanj pa ne; v njegovem podzemskem kraljestvu da se ne pehajo za bogastvom in ne plešejo pred zlatim teletom, kakor to delajo na zemlji. Toda Pavel se je še branil; rekel je: »Le čemu mi bo velikansko bogastvo?«

»Za poročno darilo prelepi mladi grofici, tvoji po pòli sestri; tu ga imaš!«

Pavel se sedaj ni več branil in je z veseljem sprejel čudodelni demant v dragoceni škatlici — poročno darilo za svojo po pòli sestrico, za prelepo mlado grofico, zahvaliti pa se zanj ni mogel, ker se je Vetrov oče že zaobrnul in klical svoje sinke Vetrove... (Dalje.)

Muren

Težka veriga je zdrknila z vratu in Muren je veselo poskočil pred gospodarjem. Rad bi mu obliznil roko in rad bi mu povedal, kako je vesel, ali gospodar se tudi to pot ne mara z njim meniti. Kakor vselej, kadar je Muren dobre volje, ponavlja samo: »Beži!« Muren ga hoče vendarle pregovoriti. Sili in sili vanj, da bi slišal vsaj: »No, no, je že dobro«, ali gospodar ga brcne in zakriči: »Tak pojdi in zletaj se, mrcina!«

Muren je odletel, da se je na pol v prahu povaljal. Zakaj ga je gospodar tako hudo brcnil? Ali mu res ne bo nikoli več lepe besede privoščil? In zakaj ga skoro nikdar ne vzame s seboj, kadar kam gre? Koliko bi mu med potjo povedal! Povedal in pokazal bi mu, kje so hodili drugi psi, kje so stopile krave s poti na travnik, v kateri luknji je krt ali poljska miš, kdo je šel pred njima in še polno drugih lepih in zanimivih stvari. Čuden je človek, ki ga vse to nič ne veseli!

Muren je žalosten pogledal za gospodarjem in se ni zmenil za avtomobil, ki je švignil mimo. Potem se je otresel prahu ter stekel čez cesto na Čuvajevo dvorišče. Prijatelja Čuvaja ni doma. Njegova hiša je prazna in veriga visi mrtva z žice, napete med podom in hišo. Muren povoha po tleh in kmalu zasledi, da je Čuvaj odšel po cesti. Saj bi ga kmalu našel, če ne bi bila sled tolikokrat pretrgana. Ti zoprni avtomobili, ki dirjajo, praše, tulijo in vse sledi zasmradijo! Kako jih sovraži! In zdajle tuli spet eden!

Jezzen začne lajati na voz, ki dirja naproti, ali v zadnjem hipu mora odskočiti. Ti nesrečni vozovi se nobenega psa ne boje! Zakaj ni Muren tako velik, da bi lahko pograbil avtomobil in ga v zobeh strl, kakor stare miš ...!

Ko se pomiri, zavije v stransko ulico, kjer srečno najde Čuvajevo sled. Tako, zdaj ga ne bo zgrešil, ali bolhe, preklicane bolhe! Muren mora leči, da se z zobmi pogrije po rebrih, kjer ga tako neznosno ščegeta. No, zdaj je bolje. Pojdimo naprej! Ali zdaj pa za vratom ne dajo miru! Kadar se malo segreje, vselej začuti polno bolha v kožuho. Zakaj niso bolhe tolikšne, da bi jih Muren lahko pograbil in v zobeh strl kakor miš ...!

Muren sedi na ulici in se z zadnjo nogo čehlja za uhljem. Blagodejno je to! Ljudje niso pametni, ko se čehljajo po glavi s sprednjimi nogami. Zadnje noge so močnejše, in kdor se hoče bolha otresti, se mora krepko čehljati. Muren se krepko čehlja in od ugodja na pol miži ... A zdaj je nekaj zagledal, kar mu je v hipu pregnalo misel na bolhe in čehljanje. Zadnja noga mu je kar v zraku zastala in nevede jo je šele počasi položil na tla.

Na koncu ulice je stal na belih zadnjih nogah človek, ki je z eno sprednjo taco nekaj za hrbtom skrival, z drugo pa predse kazal v tla in ponavljal: »Sem pojdi!« Z druge strani se je proti človeku plazil s stisnjenim kratkim repom in povešeno glavo pes, ki ga Muren ni poznal. Bel je bil in pol glave je imel črne. Človek z belimi zadnjimi

nogami je venomer ponavljal »sem pojdi!« — in pes se je priplazil že čisto predenj. Zdaj je človek izza hrbta stegnil taco in zažugal z njo psu. Pes je zadržetal in presunljivo zavtilil, da se je glas neznanega tovariša Murnu zarezal v srce. Še bolj pa se je zgrozil, ko je zapazil, da človek žuga psu s kačo v taci. Strašno! Kača, ki se je sleherni pes boji, se zvija nad tovarišem in le-ta mora obstati pred človekom, ki mu je očitno hudo nameril!

Ali kdo naj to razume?! Zdaj je človek stegnil svojo sprednjo taco s kačo in veled: »Skoči!« Neznani beli tovariš se je zagnal ter preskočil človekovo taco. Pa skače še in še, a človeku visi kača od tace kakor mrtva. Seveda, če je mrtva, se je ni treba več bati. Gotovo jo je človek zadušil. In ta človek tudi ni hudoben. Saj zdaj boža in ljubkuje belega tovariša, ki od veselja laja in poskakuje! Murnu se zbudi spomin, kako je prijetno, kadar začuti taco dobrotnega človeka na sebi.

Vesel vstane in steče k človeku, ki naj poboža še njega. Že je pri njem in pri neznanem tovarišu, ali sapa mu je zastala, ko je človek strašno zakričal nanj. Hkrati je človek dvignil taco s kačo, zamahnil, in preden se je mogel Muren umakniti, je kača zažvižgala po njem. Aj-aj-aj, kako ga je zapeklo! Muren je zajavkal kakor še nikoli in planil mimo hiš na travnik pod grm.

Aj-aj-aj-aj, kako to neznosno žge! Ni se zaman zmerom bal kače. Saj bo zgorel od strašne bolečine. Muren se liže in bolečina se počasi blaži. Oh, zakaj so ljudje taki? Zmerom ga nekaj vleče k njim in dobro jim hoče, ljudje pa ne marajo zanj. Bridko je!

Muren se zamisli v mladost, ki se je motno spominja. Nič več ne bi poznal matere, ali tisti prijetni občutek, ko se je k njej stiskal, da ga ni zeblo, in ugodje, kadar ga je oblizovala in umivala, še pomni. Spominja se tudi otrok, ki se je mlad z njimi igral. Včasih so ga vlekli za rep in ušesa, da ga je bolelo, ali vendar jih je rad imel. Marsikdaj so ga stiskali k sebi, in otroci so bili tako prijetno gorki. Pa menili in igrali so se z njim in zdaj pa zdaj je lahko katerega obliznil. Kar nenadoma je vse minilo. V drugo hišo je prišel in tam ga je človek priklenil. Veriga je zopno rožljala za njim, ležišče je bilo polno sestradanih bolh, ki mu niso dale nikoli miru, in dolgčas mu je bilo. Vsakomur, ki je mimo prišel, je Muren potožil, kako je sam, a nihče se ni za to zmenil. Jed so mu dajali v skledo, ki je kislo dišala, ker ni bila nikoli pomita. In koliko je pretrpel žeje, kadar so mu pozabili dati vode. Pozimi je bilo še huje. V njegovo hišo je pihalo, zeblo ga je in marsikdaj je Muren vso noč tekal z verigo sem in tja, da ni zmrznil. Na ves glas je tožil in prosil ljudi, naj ga vendar vzamejo v svojo hišo, kjer je gorko in zavetno, a nihče ni prišel ven. Kadar je zmrznila jed in voda, pa je bil Muren v mrazu še lačen in žejen. Hudo je pasje življenje! Muren je zavzdihnil in milo se mu je storilo.

Ali glej, kaj ne teče tamle prijatelj Čuvaj?! Seveda teče!

Muren je v hipu pozabil vse hudo, planil pokonci ter zdirjal po travniku. Pozdravil je prijatelja, ki je tudi na ves glas odzdravil. V diru sta se zaletela drug v drugega, se prevrnila in povaljala po travi. Ko je prvi vstal, ga je drugi spet podrl, nakar mu je prvi šalo vrnil. Nekaj časa sta si tako nagajala, dokler nista oba skupaj zdirjala naprej. Gonja je šla po travnikih, vrtovih in njivah. Tu so se pred njima s kokodajsanjem razpršile kure, tam so race v strahu nerodno štrbunknile v potok, iz njive je planil zajec in z dolgimi skoki pobegnil. Muren in Čuvaj sta dirjala naprej. Saj nista hotela nikomur nič žalega, le vesela sta bila, neiz-

rečeno vesela. Prijatelj je šavsnil po prijateljevem uhlju in zaklical:
»Ali ni življenje lepo!«

Res, včasih je tudi pasje življenje za hip lepo.

Čuvaj in Muren drncata spehana in z dolgimi jeziki po cesti v vas, ko zaslišita znano tuljenje. Spogledata se in oba prešine ena misel. Zdaj, ko sva dva, ga dajva! Obeh skupaj se bo zbal!

Z divjim laježem se zapodita proti avtomobilu, ali zaman. Pošast se tudi dveh psov ni zbala. Čuvaj se je z naglim skokom rešil na desno. Muren je odskočil na levo, ali za las prepozno. Kolo ga je ujelo za zadnjo taco ter mu na nji pretisnilo in zdrobilo pol kremp-ljev. Zaječal je in se povaljal po cestnem prahu. Ko je vstal, je jokaje odšepal po treh. Prijatelj Čuvaja ni bilo nikjer več. Gotovo je v strahu pobegnil naravnost domov.

Muren se je zavlekel v svojo hišo ter si previdno lizal ranjeno taco. Gospodar je prišel ter ga z osornim glasom poklical ven.

Muren je počasi prilezel, sklonil glavo in gospodar mu je zapel verigo za vrat. Pri tem je opazil, da ne more stopiti na eno nogo, in potipal jo je trdo in brezmiselno. Muren je zaječal, ker ga je bolelo, a gospodar je škodoželjno dejal, da je zdaj dobil, kar je iskal. Izkušnja ga bo že izmodrila.

Žalosten se je Muren splazil nazaj v svojo hišo in si spet lizal ranjeno taco. Taca se je razbolela, Murna je tresla vročica in žejen je bil, a nihče mu ni prinesel vode...

Počasi se je izlizal. Spet je lahko stopil na nogo, ne da bi ga bolelo, ali iz navade je še dostikrat tekel po treh. Na avtomobile se je sedaj hudoval le še od daleč; blizu se jim ni upal. Bal se jih je kakor kače, strela, bliska in groma. Strah je bil sploh najhujša muka njegovega življenja. Da bi se ga vsaj ponoči tolikokrat ne polastil, ali da bi tedaj smel biti pri ljudeh! Ti se nič ne boje in v njih hišah je vse tako varno, da se najhujši strah poleže. Le zakaj ga vselej zapode, kadar smukne noter...!

Muren je stal priklenjen pred svojo hišo in opazoval gospodarja, ki je stopil na dvorišče. Če se je gospodar ozrl nanj, mu je Muren prijazon pomahal z repom. Vse kaže, da je gospodar danes dobre volje in Muren bi se rad menil. Pa glej, kaj jih je moralo zdaj prinesiti na dvorišče! Muren je gledal tri dekleta, ki so bila vsa enaka s širokimi klobuki na glavi in s težkimi nahrbtniki na plečih. Menila so se z gospodarjem, ki mu je sedaj kazal hrbet. Razgovor se je zavlekel in Muren se je jel hudovati:

»Kaj motite gospodarja, ki bi bil zdajle morda stopil k meni...«

Ena izmed deklet se ozre in de:

»Hudega psa imate.«

»O, nič ni hud, samo laja rad,« odvrne gospodar. Hkrati stopi k Murnu in ga odpne z verige.

»Kako mu je pa ime?«

»Muren; kar pokličite ga!«

Muren se je otresel in dekleta ga je poklicalo: »Muren, no, ne bodi tako hud in pridi sem!«

Ali je mogoče, da je tuj človek prijazen in dober z njim? Po vonju in glasu se mu dekleta res ne zde hudobna; morda ni bilo prav, da se je nanje hudoval, pa vendar, kako naj verjame!? Obotavlja se je stopil bliže, sklonil glavo in v njegovih očeh je bilo pol zadrege in pol nezaupanja. Ali ko ga je dekleta potrepljalo in pogladilo ter mu prijazno prigovarjalo, se je Muren od nenadnega veselja vzpel pokonci. Gospodar je zavpil nanj, a kaj mara Muren. Spoznal je dobrega človeka, na glas daje duška veselju, skače kakor nor in oči se mu od radosti svetijo.

Dekleta odidejo z gospodarjem na travnik pri vodi in Muren gre z njimi. Po travniku hodijo in se pogovarjajo, a Muren leta sem in tja ter vtika nos v krtine.

Naslednji dan je gospodar naložil voz slame, zapregel ter Murna odpel z verige, da pojde z njim. Zapeljal je po poti proti travniku in Muren je stekel naprej. Na travniku ostrmi. Kaj je to? Tri hiše, podobne njegovi, stoje tam in poleg kupa desk si daje opravka pet deklet. Muren spozna med njimi ono, ki ga je včeraj ogovorila. Steče k nji ter se ji dobrika in dekleta ga počehlja za vratom, kjer ga najbolj srbi od bolh, ker tam ne more ne z gobcem ne s taco do njih. Muren je srečen.

Spet se njegov gospodar meni z dekleti, potem pa izpreže živino ter pokliče Murna. Muren se obotavlja, dekleta nekaj govore in gospodar slednjič privoli, da ostane Muren pri njih za stražarja. Tako je ostal in gledal, kako so dekleta basala slamo v slamnjače, zakurila ogenj, skuhala večerjo sebi in njemu ter šla nato spat v tiste bele hišice. Vse to je bilo novo in neizrečeno lepo. Muren je ponoči tiho hodil okrog, zdaj pa zdaj se je podobrikal stražarici, dokler si ni slednjič izbral postelje poleg šotoru. Čutil je blizu sebe spokojno speče ljudi, dobre ljudi, ki so mu dali jesti in ga imajo radi. Tako varen je in nič več ga ni strah. Le klopi se mu zajedajo v kožo in ga nadlegujejo.

Zjutraj je bilo živahno in Muren je čutil, da se nekaj posebnega pripravlja. Kaj bo neki? Hrušč, ki ga čuje, odkar je vlak odžvižgal, ga vznemirja. Toda zdaj, kaj je to? Še vse polno deklet, večjih in manjših, je prišlo na travnik. Živ-žav je tak, da Muren ne razume nič. Bega okrog in čaka. Nova dekleta odlože, kar so prinesla in se lotijo dela. Zabijajo kole, žagajo deske, razgrinjajo plahte in bašejo slamnjače. Skavtinje si delajo tabor...

Čez dva dni je tabor dodelan. Vrsta šotorov stoji, kuhinja je urejena, na visokem mlaju vihra zastava, taborno ognjišče je s kamenjem obloženo in zdaj postavljajo še klopi okrog ognjišča. Muren čuti, da je prišel v življenje in vrvenje nekak red, da sta čas in delo razdeljena. Kmalu razume pomen raznih povelj in glasov ter se zave, da je tudi njemu

služba dodeljena. Priznani stražar tabora in enakopraven ud družine je. Kadar pride tuj človek v tabor, mu tudi Murna predstavi in Muren je ponosen. Celo oni gospod, ki ga je bil s kačo vsekal, je neki dan prišel ter mu pri tej priliki položil svojo taco na glavo. Muren pa ni pomahal z repom, čeprav radi spodobnosti tudi črhnal ni. Gospod ni dišal kakor diši dober človek.

Muren je sploh spoznal, da je med tujci malo dobrih ljudi. Skavtinje so vse kaj drugega. Res ga nimajo vse enako rade, nekatere manjše se ga celo boje in ta ali ona mu kdaj ponagaja. Boli ga tudi, kadar mu klope obirajo, ker mu zraven marsikatero dlako izpulijo, ali hočejo mu le dobro. Klopi so huda nadloga in je že vredno nekaj potrpeti, da se jih iznebi.

Še bolj je imel sedaj malo. Neki dan je skavtinja za šalo potegnila glavnik skozi njegovo dlako. Murna je zaščegetalo, skavtinja pa se je začudila, ko so se med glavnikovimi zobmi prikazale debele, belkasto-rjave bolhe. Brž sta ga dve peljali k potoku, kjer sta mu ves kožuh prečesali ter otresli bolhe v vodo, da so jih ribice pohlastale. Potem sta ga zmočili, namazali z milom in odrgnili s ščetjo. Ni bilo prijetno in branil se je. Ali ko se je otresel in na soncu posušil, se mu je zdel svet nadvse lep. Koža je bila sveža, voljna in brez mrčesa.

Muren je obotavlja se vzel v gobec beli, oglati košček neke stvari, ki mu jo je Jelka ponujala. Stvar ni bila dobra in izpljunil jo je v travo. Jelka je velela, naj jo spet pobere, in da ne bi bilo zamere, jo je pobral in držal nekaj časa v gobcu. Trda stvar se je na pol raztopila in Muren je začutil čisto neznan okus. Spet je košček izpljunil, oblizoval in požiral sline, a glej, sprva zoprni okus je postajal skoro prijeten . . . Muren se je navadil sladkor jesti.

Jelka mu je pokazala košček sladkorja ter ga klicala. Rad bi bil prišel, pa ni mogel, ker ga je Alenka držala. Razen tega je bila vmes stegnjena roka Lilijane. Zdaj ga je Alenka izpustila. Naglo je obšel Lilijano ter planil k Jelki, a le-ta mu ni dala sladkorja in igra se je ponavljala. Muren ni vedel, kaj hočejo in kaj mu dopovedujejo. Slednjič se je nečesa domislil. Morda bo to pravo?! Ko ga je Alenka izpustila, se je pognal in skočil Lilijani čez roko. To pot je dobil sladkor in začutil je, da de-kleta ploskajo njemu. Odsihmal je vedel, da se pri-kupi, če skoči komu čez nastavljeno roko ali palico.

Muren je bil presrečen. Koliko časa traja že to bajno življenje? Včasih se Murnu zdi, da se mu je vse hudo le sanjalo, samo pokvečeni kremplji mu pričajo, da ga je moral neke res avto ujeti. Pa kaj je neprijetna preteklost proti prijetni sedanosti!? V taboru se od jutra do večera kratkočasi. Koliko je ljudi, ki ga imajo radi in ki mu sproti obirajo klope. Čist in sit je, kot ni bil nikdar, nikoli ne trpi žeje, in posode, ki iz njih je, ne smrde po skisanih ostankih. Kostu dobiva na ostajanje in celo blisk in grom, ki ga najbolj plašita, tu laglje prenaša. V nevihti gre v šotor, se stisne k ljudem, ki mu prigovarjajo, in strah mine. Škoda le, da ga ne jemljejo

s seboj na izlete. Kadar se kam daleč odpravijo, ga peljejo nazaj h gospodarju, ki ga spet priklene. Tedaj mu je dolgčas, a ko se vrnejo, je veselje tem večje.

Neki dan je prišel gospodar sam že navsezgodaj ponj. V taboru je bilo tisto jutro nenavadno živahno. Gotovo se danes kam odpravljajo, si misli Muren. Nerad gre z gospodarjem, ki ga bo doma priklenil.

Ali kaj je to? Gospodar je pripeljal slamo, ki diši po taboru! In zatem deske, ki so tudi iz tabora...! Muren je vznemirjen in se ne dodakne jedi. Posluša in kadar ujame kak šum iz tabora, trga verigo. Zdaj razločno sliši, da gredo. Pokliče jih na ves glas ter prisluškuje. Samo Alenka je pritekla, ga na hitro pobožala, rekla, naj bo priden in spet zbežala

»Počakaj, jaz grem z vami,« vpije Muren.

Zaman, nikogar ne prikliče. Zdaj je vse tiho. Odšle so in počakati mora do jutri, da jih spet vidi...

Zjutraj ga dekla odpne. Muren zdirja na travnik pri vodi in ostrmi. Tabora ni nikjer več! Šotori so izginili, ognjišče je pokrito z rušo, jame so zasute, mlaj izruvan... Zbegan jame vohati po tleh in pride po sledeh na kolodvor, kjer ga zapode. Obrne se v gozd, kamor so morda šle po jagode ali suhljad. Gozd je prazen... Muren bega okrog in preišče vse kraje, kjer je kdaj z njimi bil. Zdaj pa zdaj se povrne na travnik, če niso morda medtem prišle. Vse iskanje je zaman, nikjer jih ni...!

Šele zvečer se je Muren vrnil domov, kjer so ga spet priklenili. Premišljeval je in noč je bila že, ko je doumel, da jih ne bo nikoli več. Skavtinje so izginile, kakor je nekdam kdo ve kam za zmerom izginil prijatelj Čuvaj... Muren je žalostno zajokal:

»Alenka, Jelka, Lilijana, zakaj me niste vzele s seboj...!

Slišite, meni je hudo, če se ljudje ne menijo z menoj, in zdaj bo kmalu jesen, ko me je samega tako strah...!

Alenka, Jelka, Lilijana, pridite pome, da me ne bo spet mrčes zajedal, in da ne bom tolikokrat lačen in žejen...!«

Vso noč je Muren tako klical in tožil, a nihče se ni zanj zmenil, nihče ni stopil k njemu z lepo besedo.

Ljudje so slišali in razumeli samo: »Hov-ov-ov-ov-vu-vu-uuuu...!«

Ivan Albreht

Sreča

Kaj mi poje ptičica,
skrifa tam v grmičku?
Da najlepše je doma
v ljubljennem kotičku.

Kaj pod grmom pravi mi
rožica dehteča?
Da sta zdravje in mladost
prava božja sreča.

Pravljica o večnosti

Živel je nekoč daleč na vzhodu car, ki je bil krut vladar. Židljenja se mu niso smilila. Njemu v zabavo in smeh so umirali ljudje. Vest ga ni nikdar zapekla.

Ali je čepel na bogati preprogi, ali je slonel na stolu iz zlata in slonove kosti ter se veselil ob krutih šalah. Poleg njega je stal služabnik, pripravljen na migljaj in povelje.

Car je bil hudomušen. Klical je k sebi podložnike in jim zastavljaval naloge. Če jih niso rešili, je pomignil s prstom in služabnik je izvršil svojo dolžnost.

Za carjevim gradom se je širil velik vrt. Na tem vrtu je bilo pokopališče. Tu je zemlja pokrila vse uboge žrtve, ki so padle zaradi nemilosti in objestnosti trdega trinoga. — Pod gradom so bile temne ječe.

Zgodilo se je, da je šel car na sprehod na vrt. Hodil je med grobovi, se naslajal ob gomilah, gledal s smehom v sonce, ki je obsevalo žalostno deželo. Ko se je vrnil v grad, si je izmišljal nove šale in s šalami je iskal nove žrtve.

Nekoč se je car dolgočasil. Misli so mu bile lene. Šala se ni hotela poriditi iz njih. Pretegnil se je, si vzel blazine in se zleknil na mehko tkanino.

»Dolčas mi je ... Pravljico bi poslušal. Pravljico, katere bi ne bilo nikdar konec.« Poklical je k sebi ministre in svetovalce ter jim razložil svojo željo.

»Pravljico, katere ne bo nikdar konec?« so zategnili v zboru ministri in svetovalci.

»Tako hočem. Zabavajte me!«

Možje so prebledeli.

»Kaj čakate?« In je poklical najstarejšega izmed mož. Ta je stopil predenj, počenil na tla in pričel:

»Bilo je nekoč, davno ... Bilo je nekoč mesto ... V mestu je živel ... Možu se je beseda zaustavila. Ko je spet odprl usta, je samo še jecljal.

Car se je obrnil k služabniku ter pomignil. Služabnik je storil svojo dolžnost.

Na vrsto je prišel drugi svetovalec in pričel:

»Na meji med črno zemljo in med belim peskom leži jezero ... Dalje svetovalec ni govoril.

Kralj je pomignil in služabnik je izvršil svojo dolžnost.

Nastopil je tretji mož in ni spregovoril.

Car je zganil z roko in služabnik je pristopil.

Tako so se zvrstili ministri in svetovalci. Nihče mu ni znal pripovedovati pravljice, katere bi ne bilo nikdar konec.

Carju se je stožilo. Rad bi bil poslušal pravljico brez konca. Dal je zato razglasiti po vsej deželi, da bi rad poslušal pripoved, ki bi se nikdar ne končala, in če jo kdo zna, da naj pride k njemu.

Čez dolgo dni je stopil v grad pred carja starček.

»Znaš pravljico brez konca?«

»Znam jo.« Starček je bil odet v borno raševino. Lasje in brada so mu zakrivali glavo. Le visoko čelo je sijalo v carja in oči so ga zrle brez strahu.

Starček je sedel in spregovoril:

»Želiš, da ti pripovedujem pravljico o večnosti?«

»Pripoveduj!«

»Tam daleč, daleč leži puščava. Bilka še ni ozklila iz zemlje, človeška noga še ni stopila vanjo. Veter še ni dahnil preko nje in voda je ni orosila.

V puščavi, ki je še ni vznemiril glas, se doiga visoko v nebo gora in ta gora je iz samega peska. In ta pesek je droban ko proso in ves enak.«

»Droban ko proso in ves enak,« je ponovil car.

»V puščavi je tihota. Le vsakih sto let enkrat prileti vanjo ptica. Neslišno prileti iz daljave. Usede se na goro, prime s kljunom zrno peska in odleti brez glasu. — Mine drugih sto let in zopet prileti ptica, pobere zrno peska in odleti. — Še mine sto let, prileti ptica in odnese zrno peska...«

»In kaj se zgodi nato?«

»Tako prileti ptica vsakih sto let. Vsakokrat odnese peščeno zrno. In ko znosi za perišče peska, takrat mine trenutek večnosti.«

»To je dolgo,« je dahnil car.

»In ptica, ki odnaša pesek, meri večnost.«

»Večnost meri...«

»Mine sto let, prileti ptica in odnese zrno...« Starček je ponavljal besede. V daljših presledkih je dodal: »In ko odnese perišče peska, mine trenutek večnosti.«

Car je poslušal: »Samo to mi pripoveduješ!«

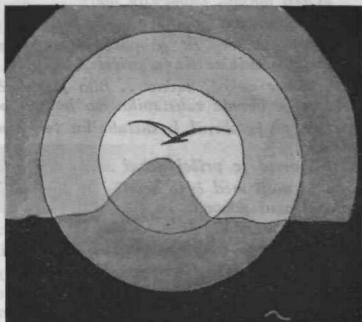
»Potrpi! Pravim ti pravljico brez konca.«

Starček je pripovedoval. Čas je tekel. Carjev obraz se je stožil. Oči je uprl nekam daleč. Nič več ni slišal starca.

»Nehaj in pojdi!«

Starček se je priklonil in odšel.

Služabnik je stal nepremično na svojem mestu. Minil je čas, nato se je car zganil. Počasi se je dvignil, počasi je odšel na vrt. Tam je pokleknil na tla. Globoko je sklonil glavo. Roke je položil na prsi in ni več vstal.

Dvoje življenj v kotu

Videl sem ju tesno stisnjena v kot na oglu ulice. Oče je držal v roki potrdilo od občine, petletna hčerka pa je radovedno zrla za bežečimi avtomobili. Prosila sta. Kadar je prišel kdo mimo, je dekletce sklenilo ročice, oče je dvignil list, potrdilo od občine in izprožil dlan. Največkrat zastoj.

Veter je vzdigoval prah in pel v električnih žicah. Dekletce v raztrganih nogavicah je cepetalo z nogami, tiščoč premre ročice v zakrpano jopico. Pa kaj, ko jih je morala venomer sklepati, čeprav zaman.

Večeralo se je že. Veter je postal strupen in ljudje so privihali ovratnike pri suknjah. Reklamni napisi po trgovinah so zagoreli v modrih in rdečih lučih.

»Atek, kaj pa dela tista ženica na oni strani?« je nenadoma vprašal otrok. »Kostanj peče«, je skoro boječe odvrnil oče. »Kostanj?« Pa zakaj ga peče?«

»Da ga ljudje kupujejo, ker je dober in topel.«

Mimo je prišla gospa z vozičkom. Dekletce je je dvignilo ročice, oče je prožil dlan. Gospa se je zagledala v izložbo in dekletce je nadaljevalo:

»Atek, kupiva si kostanja. Tako me zebe.«

Gospod s hčerkico je prišel mimo. Še pogledal ni v kot. Le hčerkica v beli volneni obleki je zašepetala: »Očka, kako je umazana ta punčka.«

»Tako me zebe«, je ponovilo dekletce. Oče je segel v žep: »Na, pa pojdi k oni ženi in reci: Za dinar kostanja.«

Otrok je stekel čez cesto in se kmalu vrnil. V premrtih ročicah je tiščal štiri tople, začrnele kostanje.

Tedaj sta pritekla iz bližnje ulice dva paglavca.

»Kaj pa držiš v roki?« je vprašal eden čisto nedolžno.

»Kostanj«, se je nasmehnilo dekletce in raztegnilo prste.

Tedaj jo je paglavca udaril po premrtih ročicah. Kostanji so zleteli po tleh, se kotalili nekaj časa po tlaku in padli skozi mrežo v kanal.

Dekletce je planilo v jok, paglavca sta se zarežala in pobegnila.

Oče je stisnil zobe. »Ne joči, Milica, saj greva domov. Doma boš dobila toplo mleko in koruzne žgance.« Otrok je umolknil in grebel s kazalcem v zid.

Po trgovinah so goreli modri in rdeči reklamni napisi, vonj po pečenem kostanju se je boril z vetrom, ki je pel v električnih žicah.

Na ulici je bilo vedno manj ljudi. Nekateri so bili zelo razigrane volje in vsem se je mudilo naprej v gorke domove.

Dvoje življenj pa je drhtelo v kotu na oglu ulice in zastoj čakalo usmiljene roke.

NAGELJ

JAN PLESTENJAK

V tistih časih so Slovenci strašno trpeli. Če jim niso požigali Obri, so jih pobijali in mučili Huni. Moški so morali zavreči plug in prijeti za kopje, ženske so se morale lotiti vsakega dela.

V joku in grenkih solzah so čakale žene svoje može, matere svoje sinove, neveste svoje žene.

Pravkar so poželi in pospravili rumeno pšenico v kašče. In tedaj so v daljavi zagoreli kresovi — Huni teptajo polja in požigajo kočje in mučijo starke in starce, žene in otroke.

In so jeli graditi ograde, da zajeze val divjih Hunov in da rešijo domačije.

Za nizko kolibo sta se poslavljala Stoja in Zoonimir, ženin in nevesta. Še dobrih deset dni in župan bi ju blagoslovil in dooje mladih src bi se za zmerom združilo.

»Joj, groza, če se mi Zoonimir ne vrne!« je ihtela Stoja in grenke solze so ji kapale na tla. Zoonimir je molčal in v prsih mu je kljubala slutnja, da morda poslednjikrat gleda svojo drago Stojjo.

»Kaj naj ti dam za spomin?« je izjecljala jokaje.

»Rožo mi daj na pot!« je poprosil Zoonimir, Stojjo pa je zaskrbelo, kje naj dobi rožo, in hudournik solz se ji je vtil čez lica in namočil mehka slovenska tla.

In glej čudo!

Iz tal so pognali blede, razčesljani vršički in na vršičkih so zagoreli krovi cveti in tako prijetno zadišali, da so Zoonimiru in Stoji zadušili solze.

Stoja se je sklonila, cveti so se ji kar glasno ponujali, in natrgala je krovorodečih nageljnov.

»Za srečno pot in za slovensko zmago!« je plaho govorila Stoja, ko je pripenjala šopek svojemu ženinu.

Nageljni so pomagali, Slovenci so zmagali in od tedaj so nageljni najbolj priljubljena slovenska cvetica.

Marija s Kureščka

iste čase je bilo v naši deželi hudo kot še nikoli. Še ščavje ni ozelenelo, kaj šele, da bi plenjala pšenica in da bi se majal oves. Sadje ni rodilo in hruške in jabolane so jalove stezale svoje gole veje k nebu in prosile zase in za bajtarje in za gruntarje, da bi jim mogle nasuti nekaj blagoslova. Blagoslova pa ni bilo in stiske so bile zmerom večje, da, skoraj tako hude, kot jih doživljamo danes.

Kurešček, prelepi dolenski hrib, ki se danes razgleduje po vsej Dolenjski in škili prav v skrite kraje na Gorenjskem, se je tiste čase košatil z debelimi smrekami in od Mokreca pa do Golega in na ono stran do Roba je bilo vse neprodirno. Le od Turjaka, kjer se je že takrat bahavo sončila graščina, in so iz te graščine vsak dan odhajali vitezi, hlapci in lovci in se pod noč obloženi s plenom vračali, so se prepletale steze in je v globel vodila široka cesta.

Na Kureščku takrat ni bilo cerkve in tudi župnišča ne; veter je žvižgal skozi bukovje, lomastil veje in razčesaval jelke in smreke. Le pod Kureščkom je gnezdila kopica hiš, ki so ji rekli vasica Zapotok. Te bajte so bile čez dan mrtve in prazne, kajti gospodarji in gospodinje in otroci so bili zmerom puntarji, divji lovci in skrivači, da jih še graščinski lovci niso mogli zajeti. Zvečer so se vračali in šele takrat je zaprasketal na ognjiščih ogenj in je zadišalo po pečeni divjačini. Moliti ti divji lovci niso bili vajeni, pokrižali so se šele tedaj, kadar je strela pred njihovimi očmi razčesnila smreko ali preklala hrast. Nekaj te trmoglavosti imajo še današnji prebivalci teh krajev.

In tiste čase je razsajala kuga, divjale so črne koze in skoraj je ni bilo bajte, da bi v treh tednih ne imela treh mrličev. Duhovnikov je takrat silno primanjkovalo, najprej je kuga pobrala nje, ker se kuge bali niso in tako so ljudje umirali brez tolažbe in brez zadnje popotnice.

Pridrveli so še Turki. Graščaki so se poskrili za utrjenim zidovjem, bajtarji in hlapci so si pa morali pomagati, kakor so si znali in vedeli. Največkrat so jih Turki pobasali s seboj v turške pokrajine in nikoli več niso videli slovenskega sonca.

Tako strašno je trpel tiste čase slovenski narod, da se je zasmilil Materi božji, ki je bila že takrat njegova priprošnjica. Poslovila se je v nebeškem raju od Sina in nebeškega zbora in se napolnila na zemljo.

Pa komaj je stopila na zemeljska tla, je zaslišala ihtenje, videla umiranje, pa nikogar, ki bi siromake tolažil, jim delil podpore, žejne napajal, ranjene obvezoval, mrtve pokopaval.

In je hodila Marija od vasi do vasi, iz mesta v mesto in sama obvezovala, sama žejne napajala in česar niso zmogle njene roke, je pa zmogla njena prošnja. Bog Sin jo je vselej uslišal in glej, vselej se je na njeno priprošnjo zgodil čudež: studenci so se napolnili, jabolane so obrodile, rane so se zacelile in zdravje je oživel na obrazih srečnih ljudi.

Pa se je Marija napolnila tudi na Slovensko. Nič se ni ustrašila samot, nič tenkih steza, ki so se pletle bogve kam, šla je, da pomaga vsem, ne le tistim, ki so jo klicali, temveč tudi tistim, ki so jo preklinjali. Že takrat

so laški zidarji zanesli med Slovence prestrašne kletvine, ob katerih se še danes vsak pošten kristjan prekrži.

Kamor je prišla, je posijalo sonce in v strtih dušah je spet zagorelo upanje in z upanjem vera in z vero ljubezen. Črne koze so kar same od sebe splahnele in kuga se je umaknila na Hrvaško in tja preko Dalmacije in končno utonila v morju.

Na Turjaku je bilo takrat vse živo. Konjeniki so prihajali in odhajali in prinašali zdaj žalostne in zdaj vesele novice: Turki se umikajo, Turki se bližajo od strani. Vse je morila negotovost in vitezi so si iskali tolažbe v pijači, gospe so pa jokale in si ruvale lase in obžalovale svoje in svojih otrok rojstvo.

Marija je šla mimo Turjaka. Godba ji je udarjala na ušesa, preklinjanje hlapcev in lovcev ji je stiskalo srce in si je mislila: »Ne bom jih motila, presiti so, pomoči najmanj potrebni!«

Zavila je v globel in zajel jo je mrak. Čeprav so jo moči zapuščale, vendar ni legla v goščo, dotipala se je do steze in klecala v hrib.

Najprej jo je zaskrbelo, kam bo šla, potem si je pa mislila: saj imam Sina nad seboj, on ne bo dovolil, da bi se njegovi materi zlo pripetilo.

V Zapotoku so pekli jelena in divjega prašiča. Zaplotnikova hči je vzela Zaplankarjevega štefeta in vsi Zapotočani so se zedinili, da je treba tako svatbo primerno proslaviti in tudi zaliti. Takrat namreč še ni bilo volitev, lepo po domače so se vaščani zmenili in rekli: ti boš župan, in mir besedi.

Ogenj je prijetno prasketal in duh po pečeni jelenjini in svinjini je ščegetal.

Marija se je vzradostila. Noč je noč in vsakemu potniku je v neznanem kraju luč odrešenje in Marija jo je bila prav tako vesela in je stopila med možake.

»Možje, pozna noč je že, Bog vam bo poplačal dobroto, sprejmite me med se in dajte mi prenočišče. Tujka sem...«

»Ni za nas! Med grajske spada. Besede bi lovila in pasti bi nam nastavljala,« se je razčeperil ženin.

»Saj res!« se je namrdnila nevesta. Šobo je imela preklano in na desnem licu ji je svetila rdeča lisa. Rekla je, da je to materino znamenje.

Marija pa je bila tisti trenutek tako lepa, da se je še plamen upogibal pred njo in da so se starke skrivaj križale: »Ta pa ni iz tega kraja, še s tega sveta ne!« so sklepale. Dekleta je pa grizla nevoščljivost, da so jim ustnice kar sikale.

»K oglarju na Kurešček naj gre!« so zacmokale, moške in fantje so pa molčali; vest jih je pekla in nekaj jim je reklo: »Ne bo prav!«

»Spominjajte se me!« se je Marija poslovila in utrujena odšla v hrib. Bukovje, leščevje, brezovina, vse to jo je zakrilo in le tu in tam se je spotaknila, padla, ali pa se je zaplela v robidovje. Bila je lačna in žejna, toda od kod naj pričakuje pomoči.

Veter je tulil, skovirji so frfotali skozi vejevje in oznanjali smrt. Čim više se je vzpenjala Marija, tem močnejši je bil veter in bolj jo je spreletaval mraz.

»Marija, Marija, le pridi ti po nas!« je zaslišala oglušeno, pa mehko pesem.

Šla je za njo. Steza je bila ozka in zapletala se je Mati božja ob vejevje, opraskala si je obraz, roke in noge, klicala jo je pa pesem.

»Le pridi ti po nas!« je pomagala odpeti še ona, potem pa je omahnila. Sam Bog Sin je skrbel, da ni zdrknila po drči, še zadnji hip se je ujela z roko za kamen in glej, vseh pet prstov se je udoblo v trdo skalo in Mati Marija je slonela ob steni skale in trepetala od bolečin in od utrujenosti.

Oglar je začul odpevanje in opazil tudi prečudno svetlobo. Samo ga je gnalo k tej svetlobi in samo mu je ukazovalo: »Pojdi, božje sile te kličejo.«

Dvignil je Marijo in roka se je odluščila od kamna. Vseh pet prstov je bilo kakor ulitih v njem in vse okrog se je prečudno svetilo.

»Gospa, gospal!« jo je klical oglar, »slabi ste, v moji kolibi bo nekaj prostora!«

Marija je pogledala in oglar je pokleknil, pa sam ni vedel zakaj in kdaj.

»Usmiljenje imejte z menoj!« je zajeceljal oglar, Marija pa je samo s prstom tlesknila in šla sta v hrib. Kamen se je še zmerom svetil in oglarju se je zdelo, da se ozka steza pred njima širi v kolovozno pot in po tej poti sta šla, veter pa je tulil svojo pesem, drevje je pa sklanjalo pred Marijo svoje vejevje.

»Tako! Ti mi boš tu sezidal cerkvico. Nič ne skrbi, kako jo boš sezidal. Marija ti bo pomagala, da bo vse prav!« Tako mu je ukazala, oglar pa je najprej obstal, potem pa pokleknil, Marija pa mu je samo pomignila: »Znamenje imaš in ne boj se!«

Oglar je jel zidati, kope oglja so se pa same kuhale. In ko jih je razkopaval, oglja ni hotelo zmanjkati.

In je oglar sezidal cerkev že do oken, ko so ga spazili Zapotočani.

»Sam vrag ga je obsedel!« so menili in se končno zmenili: »Zidajmo še mi!« In so zidali zapotoški možje in žene, otroci in fantje, in kar so naredili čez dan, se jim je podrlo čez noč.

Oglarjeva cerkev pa je rasla dan za dnem, streha se je zleknila na obod in stolp se je prislonil k svetišču in kmalu zapel tudi zvon: »Marija, Marija, le pridi ti po nas!«

In Zapotočani so ostali brez cerkve in kamen počivalnik so hoteli že razstreliti, pa se ga ne prime ne dinamit, ne ekrazit in niti ne kletev. Pet Marijinih prstov je vdolbenih v kamen in kdor gre ponoči mimo tega kamna, mu posveti, da zna pot ali na božjo pot na Kurešček ali pa ob nevihti v kočo, ki stoji nekoliko pod cerkvjo v varstvu Matere božje s Kureščka.

Sojatoslav

Koledniki

I.

*Dobro jutro, gospodar!
Novo srečo nosimo,
pesem, zdravje trosimo,
grozdje v goro, žito v polje,
zraven pehar dobre volje.
Dobro jutro, gospodar!*

*Obdaruj nas, gospodar!
Daleč, daleč je pomlad,
daleč novi kruh in sad,
Glad in strah v deželo gresta,
revežev je polna cesta.
Obdaruj nas, gospodar!*

II.

*Letos bo v suhotah žito raslo,
sej ga, sej ga, gospodar!
V lazih se bo pa govedo paslo,
pasi, pasi, gospodar!*

*Mi bomo sejali solze naše,
same solze, gospodar,
ne bomo poznali dobre paše,
kaj bo z nami, gospodar?*

*Pojemo, korak nam v megli blodi,
zopet tu smo, gospodar,
kot da steza gre od vsepovsodi
k tvojim vratom, gospodar...*

Janko Sicherl

Snežec beli vse pobeli ...

Oblaki so se zbrali, vetrovi zaplesali in sneg na zemljo nam poslali. Padale, padale so srebrne zvezdice in odele hrib in dol v beli plašč.

Najlepšo obleko pa je oblekel gozd. Svetlo sonce je pozdravilo zasneženo smrečico in je vprašalo snežne kristale: »Kako se počutite na zemlji? Ali Vam je dolgčas?«

»Prav nič,« so odgovorile snežinke, »ko se pa tako lepo pogovarjamo.«

Proa snežinka je rekla: »Danes sem proič v planinah. Bila sem vodni hlap. Prihitela sem s toplega morja, pa sem revica v burji zmrznila v drobni šesterokraki kristal. Kot proa zgodnja snežinka se pojavim v novembru, včasih celo v oktobru. Kmetu delam sitnosti na polju in v sadovnjaku. Zelo sem občutljiva. Sonce in veter me užugata. Solzim se včasih tako močno, da nastane povodenj.«

Zašepetala je druga snežinka: »V adventu me pošljejo angelčki na zemljo. Vsi otroci, čudno pa vendar res, tudi revni, so me zelo veseli. Kmet se raduje in pravi: »Bel božič — zelena velika noč.« Smučarji mi rečejo pršič. Svoj puh potresam na smrečice in jih spremenim v bela božična drevesca. Ljudje hite skozi gozdno krasoto k polnočnici. Želim, naj bi se sleherni človek radoval svetonočnega speva: »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem.«

Tretja snežinka pa je dejala rezko: »Nov sneg — nov mraz! Okoli sv. Pavla pritisnem in režem v kosti. Vsakdo se rad drži peči. Kraguljčki ženkljajo, drčijo sani. V gozdu drevje poka, da se lačen ptiček joka.«

Četrta snežinka je spregovorila: »V ledeno svečko se spremenim. Če na svečnico prej od strehe kot od voščene sveče kane, zimo obnovim. Močno snežim in delam zamete, da odiram promet. A sonce me končno le omehča in kmalu je konec sneženega moža.«

Prišla je na vrsto peta snežinka: »Še v marcu strašim in zemljo gnojim. Umaknem se v gore, tam mi nihče nič ne more. Na visokih gorah sem večer sneg in led. Na Mont Everest ne vodi nobena človeška sled.« (Nihče še ni prišel na vrh.)

Šesta snežinka je končala: »Nikoli se še nisem bala. Boje se me ljudje in živali. Ne prizanesem niti drevju niti skali. Moja teža je velika, ko se v dolino plaz pomika.«

Tako so modrovala snežinke, da se je mlada smrečica skoraj bala. Potolažilo pa jo je zopet zlato sonce rekoč: »Ne boj se, smrečica. Vdano prenašaj težo snežink, saj so tudi božje stvarce. Le poglej, kako so različne, pa so si vendar podobne, saj so sestrice. One gredo svojo pot. Večno krožijo. Spomladi jih bom raztopilo. Zrak bo použil hlape, po nebu se bodo zbirale meglice in oblaki. Zopet bo padala rosa, slana, toča, dež in voda bo šumela. No, sedaj si razumela. Takšna je njihova pot, kakor je določil Gospod!»

Pavle Kveder

Eskimi — prebivalci mrzlih severnih krajev

Zima je zagospodarila pri nas. Z debelim snežnim kožuhom je ogrnila polja, hoste in planine, vsa priroda je pripravljena spokojno mirno sprejela njeno odejo. Živali so si poiskale zavetje, ptice so večinoma odletele, nam mladim pa je zima nasula polno veselja. Zdaj se lahko kepamo, sankamo, drsamo in smučamo. Marsikdo si želi, da bi dolgo ležal sneg po naših bregih. Vem, da so med nami tudi taki, ki bi želeli dolgo zimo. Pa poglejmo, kako je tam, kjer kraljuje večna zima. Obiščimo Eskime in oglejmo si njihovo življenje.

Eskimi so številčno majhen narod, ki živi v najsevernejših pokrajinah naše zemlje, tam, kjer sta doma večni sneg in led, ki pokrivata zemljo in morja celo leto. Dandanes živi okrog 35.000 Eskimov, od teh komaj 15.000 v Grönlandiji in 9000 v Kanadi, drugi pa so raztreseni po Sibiriji, Aljaski in Labradorju.

Ko gospodari pri nas zima in so dnevi zelo kratki, takrat v deželi, kjer živijo Eskimi, sonce sploh ne vzide, zato je tam tema, noč, ki traja mesece. Poleti pa sonce nikakor ne zaide. Sveti jim neprenehoma tedne in tedne, podnevi in ponoči. Seveda se tedaj sneg in led topita pod vročimi sončnimi žarki, a vendar ne izgine. Sneg se ponekod raztopi, tam vzkljuje trava, mah in ponekod tudi cvetje. Tudi led se takrat večkrat raztrga na

posamezne ledene plošče, ki plavajo potem po vodi in jih tokovi vlačijo s seboj. Vmes pa spretno čolnarijo Eskimi s svojimi čolnički in love ribe. Te ledene plošče so velikokrat zelo velike, cele ledene gore so to in mnogo ladij se je že razbilo ob njihovih stenah.

Kakšni pa so Eskimi in kako žive v teh ledeno mrzlih krajih? Eskimi so srednje velikosti, močni, mišičasti, žene pa so precej manjše. Stanujejo pozimi v ozkih, malih in nizkih kočah, ki so narejene iz ledenih ali pa sneženih plošč. Koče, ki so zgrajene za dalj časa, pa so večje in imajo notranjost razdeljeno v tri prostore: stanovanja za ljudi, shrambo za jedila in kože in prostor za pse. Koče nimajo oken, imajo pa odprtino namesto vrat. Ta vhod zaslonijo z ledeno ploščo. V grajenju takih koč so pravi strokovnjaki, saj si najspretnjejši postavijo tak sneženo-ledeni dom v dobri uri. Poleti pa žive v šotorih, ki so sešiti iz kož morskih psov. Te šotore nosijo ali vozijo s seboj na saneh iz kraja v kraj. Za kurivo in razsvetljavo uporabljajo mast ulovljenih oziroma ubitih živali, to je navadno tjulnova mast.

Obleka: Moški in ženske nosijo obleko, ki je narejena iz kož severnih medvedov in morskih psov. Moški in ženske nosijo hlače in dokolenke (nekake škornje), ki so seve tudi iz kož. Razlika v obleki je le ta, da je suknič pri Eskimih krajši, pri ženah pa precej daljši. Male Eskimčke pa nosi žena na hrbtu v nalašč za to narejeni kapuci, ki je kar sestavni del ženske suknje. Tudi spe vsi ljudje na severu v kožnatih vrečah.

Hranijo se kaj preprosto. Žive od lova in ribolova. Največ love tjulne in morske pse, saj od tega ima Eskim prav vse, kar mu je potrebno za skromno življenje. Surovo meso mu je hrana, mast je njegovo kurivo in luč, drobovje je hrana za pse, kosti so mu orožje in orodje, torej uporabi prav vse. Posebno zadovoljstvo pa zavlada, kadar se mu posreči pobiti severnega medveda, saj je njegova koža zanj cel zaklad. Poleti pa love ribe, ki mu kaj dobro teknejo.

Orožje in orodje si izdeluje, kot sem že omenil, iz kosti, tako n. pr. ima sulica (kopje), ki je dolgo do dva metra, dolgo koščeno ost. Posoda za pitno vodo mu je kar rog. Tudi naočnike imajo Eskimi in to predvsem zaradi snežnih viharjev, ki mu zasipajo oči s prašnim snegom in za radi bleščeče svetlobe, ki večkrat povzroči oslepljenje. Ti naočniki so zelo preprosti: kos lesa ali ploščata kost, vanjo so pa zarežane črte, skozi katere gleda.

Eskimska naselja so raztresena po širnih pokrajinah in so med seboj zelo oddaljena — po sto in še več kilometrov. Za tako razdaljo bi rabil človek peš zelo dolgo, pa še bi bilo to potovanje zaradi globokega snega zelo težavno in tudi nevarno. Da premaga te neprilike, uporablja dvoje prevoznih sredstev. To sta čoln in sani.

Čoln uporablja le poleti, ko krmari z njim po otajanih morskih rokah med ledom. Je pa ta čoln zelo lahek, saj ga Eskim, če je potrebno, prenaša sem in tja tudi dalj časa kar sam na hrbtu. Izdelan je iz kož, le okvir je lesen. Čolne delajo ženske. V skrajni potrebi služi lahko prevrnjen čoln kot skromno prenočišče. Ko pa na zimo zapadejo spet debele snežene plasti in prekrije led morjá, so Eskimu sani neobhodno potrebne. Zbite so iz lesenih koščkov, ki so pritrjeni drug na drugega, in so različne dolžine (od enega do šestih metrov!). V glavnem uporabljajo Eskimi sani za prevoz hrane in tovorov in za potovanja, ko obiskujejo oddaljene sosedje. Tovor se priveže na sani z vrvmi, ki so narejene iz živalskih žil, ker bi sicer pri vožnji vse popadalo raz sani, ker tam ni potov, ki bi vezale kraje med seboj. Eskim gre kar preko snega in ledu, navzgor in

navzdol, po najkrajši poti k svojemu cilju. V sani vprega pse, ki so njegovo edino bogastvo. Čim več sani in psov ima gospodar, tem bogatejši je. Eskim, ki ima n. pr. 15 do 20 psov, je že pravi bogatin. Psi so namreč draga žival, še težje in dražje pa je njihovo vzdrževanje, saj dostikrat niti za ljudi ni hrane, kaj šele za žival. Psi so torej edina Eskimova domača žival. Ti psi so zelo močni, utrjeni in silno vztrajni, so pa tudi zelo divji. Pa Eskim že zna ravnati z njimi. Strahuje jih, redkokdaj jim privošči kako lepo besedo, največkrat ubogajo že na oster pogled.

Te pse, več parov naenkrat, vprega Eskim na dva načina. Vprega je namreč izdelana zelo preprosto iz samih jermenov, ki ovijajo prednji del in hrbet, drugi konec pa je pritrjen na sani. Ti jermeni so tako razvrščeni, da se psi lahko sami zvrste v vrste ali pa stopajo drug za drugim.

Ta razporeditev je zavisna od vrste in množine snega. Pri tej ohlapni vpregi prednji psi le gazijo sneg, zadnji pa vlečejo sani. Ker pa taka potovanja trajajo navadno dolgo (tudi več tednov) in vlečejo psi sani več ur na dan, se pri vožnji kar sami menjavajo med seboj tako, da prvi zamenjajo zadnje in si tako tovariško razdele svoje delo. Kajne, pametni so ti eskimski psi! Drugi način vpreganja pa je v skupini, tesno skupaj, ker s tem je vlačilna sila in moč vpreženih psov zelo povečana in bolj izkoriščena.

Vožnja po razprostranih severnih poljanah je zelo naporna, saj vodi preko sneženih zametov, dolin in ledenih bregov. Kadar voznikov glas ne zaleže pasji vpregi, zažvižga do 12 metrov dolg, iz tjulnovih kož spleten bič. Tega se psi zelo boje, saj že njihov žvižg po zraku zadostuje, da se zaženo s podvojeno silo pred sanmi.

Psi živijo prav za prav zelo slabo. Noči prespe ali v zanje določenem prostoru v koči, najpogosteje pa prenočujejo kar pred kočjo. V sneg si izgrebejo jamo, pomendrajto sneg preden se vležejo, najobčutljivejši telesni del, šape, pa si položijo na rep in jih grejejo še z dihanjem. Hrano dobe le enkrat dnevno, posebno pozimi, ko je navadno še ljudem manjka. Na potovanju dobe hrano zvečer, pa prav malo, toliko da ne poginejo. Do siteda se najedo redkokdaj. Seve, če je bil lov obilen, da ima Eskim zase in družino dosti mesa, ga razdeli tudi med pse več. Zgodi se tudi, da niti

ljudje sami nimajo hrane. V veliki sili žvečijo tjulnovno kožo in si dele to hrano s psi. V skrajnem slučaju ubije Eskim najslabšega psa, da obvaruje sebe in družino smrti, meso pojedjo ljudje, drob in ostalo pa psi. Reveži so ti severni prebivalci in njihovi zvesti psi. Poleti si psi iščejo hrano sami, zato niso prav nič izbirični. Vse jim dobro tekne. Pa ne smete misliti, da je vožnja s psi počasna! O, ne! Če je pot količkaj ugodna, česnegni premehak in če zameti niso preveliki, prevozijo na uro tudi do 20 kilometrov, torej v enem dnevu čez 100 kilometrov! Ali ni to ogromna razdalja! Nevarno in zamudno

pa je potovanje po svežem, še neusedlem snegu in pa kadar divjajo snežni viharji, ki nanašajo velikanske snežne zamete. Takrat Eskim prekine potovanje, zgradi si kočjo in v njej počaka lepšega vremena.

Zdaj pa pomislite, kakšni reveži so ljudje v severnih krajih, kjer sneg in led ne nudita veselja in zabave kot nam. Tam se mora človek z vsemi močmi boriti proti njima za golo življenje...

JAN PLESTENJAK:

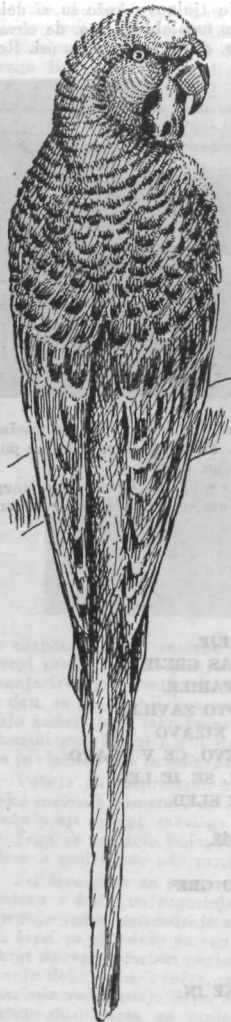
Zima

SKOZI OKNO SE ZIMA NAM SMEJE,
 MI SMO PRI PEČI, KI DOBRO NAS GREJE.
 PA SO NAS SANKE V MRAZ IZVABILE,
 TER VSE NAS V IVJE IN TOPLOTO ZAVILE.
 DIRJAMO KRIŽEMA S HRIBA V NIŽAVO
 IN NIČ NE VEMO, ČE GRE V LEVO, ČE V PRAVO.
 IN K NAŠIM ROKAM PRIKOVAL SE JE LED
 IN ŠE ZA SANKAMI LEDENA JE SLED.

JOJ! IN SANKE SO OSTALE SAMÉ,
 NAM PA LED, MRAZ IN SOLZE...
 TEDAJ PA MATI... GLEJ S ŠIBO GRE
 NA VSE TO GORJE...

O, PRI PEČI JE PA GORKÓ,
 O, NAM PA SOLZE TEKÓ,
 KRVAVO, KRVAVO NAS ROKE IN
 NOGE PEKÓ...

Male papige

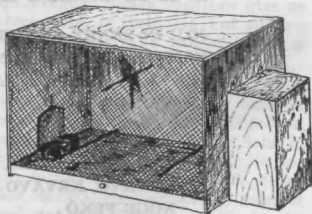
Star gozdar je imel škorca, ki je znal izgovarjati nekatere besede. Ako ga je gozdar vprašal: »Škorec, kje si?« je vedno glasno začvkal: »Tukaj sem!« Kaj je nekoč doživel sosedov fant, ki je prišel h gozdarju na obisk, veste sami, saj je povest o malem tatiču gotovo vsakomur znana.

Res je, da se nekateri ptiči, n. pr. škorcei in kosi naučé žvižgati popevke in celo izgovarjati posamezne besede. Izmed vseh »govorečih« ptičev pa so splošno znane papige.

Zlasti male papige, tako imenovane papigice tigrice ali skobčevke, ki jih gojé pri nas mnogi ljubitelji krilatcev v kletkah in večjih ograjenih prostorih, se priučé čebljati in razločno izgovarjati cele stavke.

Papigica skobčevka je izmed vseh vrst papig najmanjša. Njena domovina je Avstralija. Od tam so jo prinesli Angleži v Evropo. Zdaj je razširjena skoraj po vsem svetu. Tudi pri nas poznajo papigico skoraj povsod, saj jo gojé mnogi ljubitelji ptic že v slednji gorski vasi.

Papigica skobčevka je zelo ljubka in razumna ptica. Na lahek način jo ukrotimo ter naučimo žvižgati in celo govoriti. Papigice so izredno živo barvane. Imamo svetlo- in temnozeleno, rumeno, bele in modre. Posebno so se pa priljubile ljudem zaradi razumnosti in čistoče. S svojim neprestanim čebljanjem in smešnim vedenjem zabavajo staro in mlado. Zato vam, dragi otroci, kar najtopleje priporočam, da si tudi vi nabavite mlado papigico, s katero boste imeli mnogo veselja.

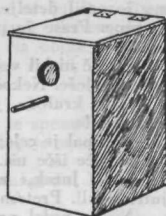
Papigico skobčevko lahko gojimo v preprosti kletki, ki jo sami napravimo iz zaboja. Namesto dna pritrdimo na sprednji strani gosto žično mrežo ter napravimo eno ali dve majhni vratci. Takšna lesena kletka je kaj pripravna za papigice. Kletka naj bo vsaj 60—70 cm dolga, 30—40 cm visoka in prav toliko široka. V kletki trdno pritrdimo 2—3 neograjene, okrogle skakalne palčice iz mehkega lesa. Na dno natresemo čiste mivke. Da bo kletka vedno čista, je najboljšo, ako napravimo iz pločevine predalček, ki ga po potrebi spodaj ven potegnemo in očistimo.

Papigica je belo proso, luščen oves, svetlo seme in bar. Zadovolji se tudi s samim prosom in barom. Seme mora biti suho in čisto, brez drugih primesi. V leseno koritce ali stekleno posodico natrosimo zrnja, ki ga včasih izpihamo. V drugo stekleno posodico denemo vsak dan sveže vode. Po tleh natrosimo zdrobljenih jajčnih lupin, krede ali pa zmletega zidnega ometa, ker potrebuje samica za tvorbo jajčnih lupin apnenca. Dober je tudi kos starega ometa, da si ptič brusi kljun. Tudi košček jabolka ali list špinače pride prav. Papigice žive v svoji prvotni domovini Avstraliji združno, t. j. po več sto in celo tisoč skupaj. Hranijo se z raznim semenjem in se selijo v velikih tropah drugam, če ne dobe na starem mestu več hrane. Letajo vztrajno in pri tem glasno cvrče. Sedeč na drevesih pa ne prestano čebljajo. Gnezdiyo v duplih gumijevca.

Kdor namerava sam vzrejati papigice, si mora pri zanesljivem gojitelju papigic nabaviti samca in samico. Živalci morata biti vsaj 10—12 mesecev stari. V kletko jim denemo nato gnezdo, in sicer lesen zabojček 20—24 cm visok, 15 cm dolg in prav toliko širok. Deščice naj bodo iz mehkega lesa in približno 1,5 cm debele. Pokrov pritrdimo s šarnirji tako, da ga po potrebi lahko dvigamo. Na sprednji strani izvrtamo luknjo 4,5 cm v premeru ter 13 cm nad dnom. Približno 3 cm pod luknjo pritrdimo leseno palčico, ki sega 10 cm navzven in 2—3 cm navznoter. Na to palčico stopa ptica, ko hoče v valilnico. Na dnu napravimo majhno vdolbino, kamor zleže samica jajčeca. Predno postavimo valilnico v kletko, potresemo na dno nekoliko suhe žagovine. Samica bo gnezdece sama pripravila in uredila. V gnezdu bo znesla vsak drugi dan po eno jajčece. Navadno znese 4—8 drobnih, okroglih, svetlobelih jajčec. Vali sama, in sicer 16—20 dni. Mladiči so popolnoma goli in slepi. Spre gledajo po 12 dneh. Med valjenjem pita samico samec. Mladiči ostanejo v gnezdu 30—35 dni. Vsako jutro spravi samica v red svoje nebolgljenčke in očisti gnezdo. Kakor hitro pa mladiči zapuste gnezdo, si že sami poiščejo hrane. Takrat morate živalcam na vsak način posvečati nekoliko več pažnje. Večkrat se namreč zgodi, da očka samec, ki je do tedaj po očetovsko skrbel za mladi zarod, naenkrat začne mladiče preganjati. S kljunom jih včasih tako obdela, da živalce celo poginejo. Ako opazite, da nastopa samec preveč oblastno in kljuva mladiče, je najbolje, da jih vzamete iz kletke. Kmalu nato bo samica zopet znesla jajčeca in začela valiti. Ko zleti drugi rod iz gnezda, vali samica še v tretje in celo v četrto. Pravi gojitelj pa ne pusti, da bi samica valila več ko dvakrat na leto.

Iz vsega povedanega sledi, da je vzreja malih papigic kaj preprosta in prav lahka. Kdor ima posebno veselje z živalcami, naj le poskusi z vzgojo teh ljubkih krilatec.

Kako ukrotimo, odnosno udomačimo malo papigico in jo naučimo govoriti, se pa pomenimo prihodnjič.

*D. Spisi
Durekovega Jurčka
V javnost dal Franjo Licela*

Naše koline

Poleti je kupil oče na trgu prase. Prase je prignal domov in ga zaprl v svinjak. Potem je dobilo prase jesti in je žrlo na vse mile viže. Oče mu je nosil detelje, jaz koruze, mati pa mu je kuhala krompir, korenje in repo. Prase je postajalo bolj in bolj debelo ter so mu začeli praviti prašič.

Prašič ni bil več prase. Kajti je postal len in je ves dan ležal. Še celo jedel je leže. Nekoč pogleda oče v svinjak.

»No, krulec,« je pozdravil prašiča, »pokaži, kje ti je zraslo kaj mastnega!«

Pretipal je celega prašiča, ki je zadovoljno cmokal. Mislil si je namreč, da mu oče išče uši.

»Veš, Jurek,« mi pravi oče, ko pride iz svinjaka. »Hlače mu bomo jutri slekli. Pretesne so mu!«

Nisem vedel prej, da je nosil naš prašič hlače. Zato vprašam očeta:

»Hlače da so mu pretesne, pravite? Ali mu boste sedaj posodili svoje?«

»Jurman,« odvrne oče, »kaj posodil? Slekli mu jih bomo! To se pravi, da bomo jutri vrgli prašiča na hrbet ter mu pihnilo sapo na oni svet. Odprli mu bomo trebuh ter pogledali, koliko klobas je kaj pridelal. Ti dobiš prvo, da veš!«

Zelo sem bil vesel. Dobil bom klobaso, in sicer prvo! Ta je navadno zelo velika.

Ponoči se mi je sanjalo, kako smo pihali prašiču sapo na oni svet. Oče mu je zavezal rilec, da ni mogel požirati sape, jaz in mati pa sva mu pihala v ušesa. Tako smo ga izpihali. Ko smo mu potem hoteli pogledati v želodec, koliko da ima klobas, je prašiča nekaj prijelo. Zgrabil je očeta za škorenj in ga požrl. Potem je požrl še očeta.

»Skoči, Jurek, po škarje!« je zavpila mati. »Razparali bomo mrcini trebuh!«

Urno prinesem škarje. Rrrsk! mu razpara mati trebuh in kaj vidiva? Oče sedi po turško v prašičjem želodcu ter dela klobase!

Tedaj se zbudim. Tisto jutro smo hitro vstali. Prišel je mesar.

»Kje pa imate debeluharja?« vpraša očeta. Oče ga žene v svinjak. Tam primega oba prašiča za zadnje noge ter ga potegneta na svetlo. Prašič se je drl kakor sosedov Pepček, kadar ga umivajo z mrzlo vodo.

To je silno razkačilo hudega mesarja, ki ne mara kričanja. Takoj je potegnil iz žepa nož ter je prašiča pri priči zaklal. Zdaj je bilo prašiču

silno žal, da se je tako nemarno drl. Zato je raje hitro ubogal in takoj utihnil.

Tedaj sta ga oče in mesar vzdignila ter ga vrgla v veliko kad, da se umazani pujs okopa. Ker pa je bil zunaj sneg in mrzlo, smo ga polivali z vrelo vodo, da se ne bi prehladil in da ne bi kašljal. Vroča voda mu je dobro dela. Kajti takoj je popustil vso nesnago in ščetine. Potem je izgledal prašič tako kakor moj oče za veliko noč, ko se obrije.

Nato smo položili prašiča na mizo, ki ji pravijo koza. Toda ta koza ni prava koza. Ima sicer štiri noge, nima pa glave in ne repa. Tudi je ta koza iz lesa in lesenih desk, prava koza pa iz dlake, kosti in mesa ter uhljev. Ko je torej ležal prašič na kozi, so ga operirali. Mesar si je zavihal rokave, mu odprl trebuh, da najde klobase. Prašič pa klobas ni imel. Dobro sem videl. Najbrž jih je požrl, ko je bil še živ. To mesarju zopet ni bilo po volji. Pljunil je preko prašiča in zopet ga je prijela huda jeza. Križem kražem je rezal po prašiču in zmetal vse ven, kar je našel v svinjskem trebuhu. Nato je obsodil prašiča na smrt in mu odsekál glavo.

Njegova čreva sva vlekla z očetom v potok in ko sva jih privlekla nazaj, smo začeli delati klobase. Mesar je zrezal prašiča na drobne kose ter ga nato stlačil v lastna čreva. Tako so nastale klobase, ki jih je obesila mati v dimnik. Medtem ko so klobase visele ter se dušile v dimu, smo mi jedli meso in solato. Jaz sem imel v žepu tudi klobaso, ki je nisem pustil obesiti. Tisto sem shranil za drugi dan. Na obisk je prišla tudi teta Lina. Ko smo jedli, jo je oče gledal malo po strani, potem pa je rekel:

»Hej, Lina, jej tudi solato, ne samo meso!«

Takrat je teta Lina res začela jesti solato. Ko pa je spremil oče mesarja do vrat, si je nabasala teča poln žep mesa. Tedaj je vstala ter se poslovila:

»Ljubi Durek, veš, tako sem sita, da me bo kar razgnalo! Da pa se ne razletim v tvoji hiši, rajši hitro odidem!«

Tedaj sem jo pocukal za rokav:

»Teta, solate si še nabašite v žep!« Ali teta je šla in je šele zunaj vrat rekla: »Lahko noč!«

Tako smo obhajali naše koline.

O svetovni vojni

Svetovna vojna je nastala tako, da so se zgrabili ljudje na svetu. Ferdinand je ušel lepega dne v Sarajevo in tam so ga ubili. Ko je bil že mrtev, so postali Nemci hudi in so začeli polniti puške s smodnikom. To so videli Rusi in so pričeli streljati. Včasih smo se topli samo s Turki, ki so imeli rdeče hlače in ki so hodili k nam po janičarje. Turke smo navadno čakali za klancem. Ko so prišli, smo jih napadli z gnojnimi vilami. Potem so zbežali. Zato se imenuje njihov poveljnik Škender-beg. Turški general, ki je pasel konje, je bil paša. Ko so bili konji siti, jih je gnal k sultanu, da je jahal. Ko je videl, da je svetovna vojna, je skočil s konja in se skril v turško mesto.

V svetovni vojni so se ljudje tako zmenili, da se bodo postavili v eno vrsto eni, v drugo pa drugi. Potem so se zgrabili. Ko smo se zadnjič tepli za šolskim plotom, jih je dobil Fijavškov Friček in je bil premagan zato, ker mu jaz nisem pomagal. Pomagati pa mu nisem hotel, ker mi ni dal polovice jabolka, kakor mi je prej obljubil. Tako se je zgodilo tudi v svetovni vojni. Kdor je kaj obljubil, a ni dal, jih je dobil. Tako so jih dobili nekateri po nosu in so šli nazaj, drugi pa so jih dobili po hrbtu in

so šli naprej. Francozi so streljali v megle, ker so mislili, da so aeroplani. Avstrijci so gazili po blatu ter nosili pšeniso iz Ogrske. Srbi so šli doli in so prišli po drugi strani nazaj gori. Japonci so kuhali riž ter ga bombardirali v morje in tako je prišlo, da so zmagali Slovenci, ki niso imeli svoje vojske, ampak so se topli za druge. Medtem ko so se topli, so zmagali ter ujeli perzijskega šaha, ki so ga aretirali v mariborski kavarni.

Takrat je prišel na vojsko še Wilson, ki je nosil zvezde za klobukom in rekel:

»Če ne boste takoj pri miru, vas vse postrelim ali pobesim! Zgrabite se še enkrat in potem dobite svobodo! Kateri bo zmagal, ne bo premagan! Mali narodi dobe malo svobodo, veliki pa veliko!«

Ko so se narodi že dovolj natepli, so šli k zeleni mizi in so postali svobodni okoli mize. Tista miza ni bila koza. Kdor ni mogel do zelene mize, ni postal svoboden. Takega so prijeli ter ga postavili pod mizo. Gospodje pri mizi pa so mu rekli, da je podjarmljen. Potem je Wilson umrl in Čehi so postali svobodni. Ker so lahko stali sami na svojih nogah, so jim rekli tudi, da so samostojni. Nazadnje pa so si Čehi premislili ter vprašali Francoze, kako daleč je do Anglije. Francozi so jim povedali, da so Angleži njihovi sosedje, Nemci pa da so na drugem svetu. Tedaj so se Čehi pobotali z vsemi ter ostali na tem koncu.

Mi smo bili še bolj korajžni. Naskočili smo Hrvate in Srbe ter se z njimi združili. Zato Srbi in Hrvati niso bežali, ampak so nas počakali. Mi smo pa odstopili Koroško in Primorje bratom onstran meja. Tako imajo sedaj vsi bratje dovolj. Zato nobeden ni šel na sodnijo.

Abesinski cesar ni vedel za svetovno vojno in je ostal doma. Doma pa se je dolgočasil in ko mu je postalo že prevroče, je šel po svetu. Medtem pa so pogledali v njegovo deželo Italijani, ki so navajeni toplega sonca in so rekli, da je tam lepo in da bodo kupili nekaj ogonov. Ko so jih kupili, so jih kupili še nekaj in ker je abesinski cesar nekaj godrnjal, jih je dobil okoli ušes in so Italijani kupili vse. Potem je abesinski cesar raje ostal v Ameriki. Tja je že vleklo tudi Kolumbovega Krištofa, ki se tudi ni hotel tepsti v svetovni vojni.

Ko nas je v šoli vprašal gospod učitelj, kdo je bil v svetovni vojni, smo vsi rekli: »Nobeden!« Kajti nihče ni hotel biti kriv. Zato tudi ni bil nobeden zaprt po šoli. Še nikoli nismo tako držali skupaj kakor tisti dan, ko je šlo za svetovno vojno. Tako smo zmagali na celi črti in gospod učitelj je moral zaključiti svetovno vojno. Tedaj je prišel v deželo mir.

Mi kurimo danes tako, da gori. To je zelo preprosto. Napraviš trske, jih užgeš in nanje polagaš najprej majhna drva, potem večja in nazadnje lahko skotališ v peč celo šture, stare škatle, polomljena kolesa, prežvekane hlače, ročice, oje, sploh vse, kar ni iz železa. Les namreč rad gori, železo pa ne in se potaji v peči.

Ko je bil moj stric še železničar, smo kurili tudi s premogom. Premog je črn kamen, ki se je skrill pod zemljo, a so ga rudarji našli s svetilkami ter ga privlekli na beli dan. Pri železnici ga polijejo z apnom, da ni preveč črn. Premog zelo rad gori, če je v ognju. Drugače pa ni za kaj.

Zadaj za Ljubljano jim je zmanjkalo črnega kamenja. Zato sadijo tam baje mah, ki ga posuše in potem kurijo z njim. Takemu kamenju pravijo šota. V Egiptu redijo krave zato, da imajo kravjek, ki ga Egipčani nosijo na sonce in kadar jih zebe, si z njim zakurijo. Eskimi pa segrejejo led ter vročega zmečejo na ogenj. Tak led rad gori, da kar poka. Indijanci nimajo ledu, zato pa love misijonarje, ki hodijo peš iz Amerike v Azijo, ter jih položijo na ogenj, da rajši gore.

V večjih mestih kurijo danes tudi z elektriko. To je blisk, ki skače po žicah. Tak blisk ne smeš prijeti z roko, ker bi se žica utrgala in bi blisk padel na tla. Blisku, ki skače z ene megle v drugo, pravijo strela. Meglo lahko brez skrbi primemo. Strela se imenujejo tudi orožniki. Kadar se namreč bliža k naši hiši kak orožnik, pravi zmeraj naš oče:

»Gromska strela, je že tukaj!«

Elektriko delajo iz vode. V reko postavijo velika kolesa, ki sučejo vodo. Zasukana voda se navije na žico in prižiga luči, kjer je temno in se slabo vidi. Ako koga zebe, se zakadi elektrika po žici v peč ter jo segreje. Taka peč ima tudi števec, kjer se lahko nauče šteti tisti, ki še ne znajo in se grejejo.

Na ekvatorju ne rabijo peči in so vse prodali. Ekvator je širok pas, ki ga ima zemlja privezanega okoli trebuha. Na enem zemljevidu je ta pas črn, na drugem pa rdeč. Gospod učitelj pravi, da je vseeno, kakšen da je. Ta pas je menda tako vroč, da zbeže zamorci v senco ali pa počenejo v vodo, če ga zagledajo. Klobase pečejo zamorci kar na soncu. Zato je kurivo tam zelo poceni. Če si sonce zmisli in mrkne, ostanejo klobase surove. Takrat vlada v Afriki lakota, dokler ne vzdignejo zamorci revolucije in so klobase pečene.

Sonce mrkne takrat, če se postavi luna soncu pod nos in sicer tako, da sonce zemlje ne vidi. Takrat moramo gledati s sajastim steklom, kako sonce išče zemljo in naganja luno. Nazadnje jo sonce prežene. Tedaj se začne sonce svetiti in smejati.

Mrka je konec in sajasto steklo lahko vržemo za grm. Včasih pa se pri-
godi, da sonce pozabi pogledati v koledar in ne ve, kdaj bi mrknilo.
Tokrat ga reši luna iz zadrege. Luna zapre oči in se postavi na glavo,
nam pa kaže temo. Takrat vidimo samo zemljo, če jo sploh gledamo.
Jaz zadnjega mrka nisem mogel videti, ker sem spal. Zato ne verjamem,
da je luna mrknila. Mogoče nas je samo potegnila za nos.

V starih časih so kurili tako, da so drgnili les ob les. To so delali tako
dolgo, da se je les naveličal drgnjenja in se je raje vžgal. Spekel je tistega
v roke, ki ga je drgnil in ta je začel kričati na pomoč. Potem so prišli vsi
na kup in so vrgli goreči les v dračje. Tako so dobili ogenj in so lahko
kurili.

Jaz mislim, da je moral tisti, ki je na primer hotel zakuriti za božič,
že o Vseh svetnikih začeti drgniti les. Na Miklavževo so navadno vsi po-
begnili pod mizo, ker so se bali parkeljna, in pustili les pri miru. Zato se
ni vžgal tako hitro kakor bi se moral in so pekli potice šele po božiču. Na
tepežni dan so kaj radi švigali drug drugega. Takrat so drgnili šibe ob
hlače in se je pripetilo večkrat, da so se temu ali onemu vnele hlače in je
bil ogenj takoj pri roki in pri hiši.

Tako so kurili stari narodi, ko nas še ni bilo na svetu. Stari narodi
še niso bili toliko pri pameti, da bi šli v trafiko po vžigalice. Moj oče, ki
je poznal stare narode, pravi dostikrat:

»Hrkament, so imeli včasih ljudje skisane možgane in grenko pamet!
To že danes ve vsaka kura, kako se zakuri!«

»Ni tako, dragi očka!« sem rekel jaz. »Niti naš gospod učitelj ne ve
tega! Zato pa nam je dal tako nalogo, da bi se naučil, kako se zakuri!
Žebe ga, to dobro vem! Le tega ne razumem, zakaj ne da take naloge
šolskemu slugi, ki vsak dan kuri v šoli! Kaj neki le ima za bregom?«

Šolska modrost

Kako bomo varčevali

»Dragi Tonček,« pravi mati, »odslej bomo morali zelo varčevati. Oče ne
bo več hodil v gostilno, jaz ne bom več jedla slaščic — a ti, Tonček, kako
misliš varčevati?«

»Jaz pa ne pojdem več v šolo,« se odreže sinko.

Premrzla voda

Mali Francek si umiva noge. Mati: »Kaj pa delaš? Saj imaš še nogavice
na nogah!«

Francek: »Seveda, ker je voda premrzla!«

Čudna želja

Pavlek je dobil naročilo, da mora svoji teti o raznih prilikah — zo
božič, za veliko noč itd. — poslati razglednico s čestitko. Teta se nemalo
začudi, ko dobi nekega dne meseca avgusta razglednico s sledečim voščilom:
»Ljuba tetka! Želim Ti prav vesel vnebohod!«

Dvojčkova tožba

Ni prijetno dvojček biti. Ako očka ne more dognati, kateri izmed naju
je to ali ono napravil, sva vedno oba tepena. Zapisal A. Kosi.

Začetki učenosti

Griša Koritnik

Bebica

BEBA VSE PO SVOJE MISLI,
VEDNO ISTO JE BUDALO,
NIČ NE BO JE IZUČILO,
NIČ JE IZPAMETOVALO.

SEM DEJAL JI: SVET SE SUČE.
ONA PA SE JE SMEJALA:
»SUČEJO SE LE KOLESA,
SVET MIRUJE KAKOR SKALA.«

SEM UČIL JO ZVEZDOSLOVJA:
SVETLE ZVEZDE SO SVETOVI.
ONA PA PO SVOJE TRDI,
DA SO LUČCE NAD VRHOVI.

KAZAL SEM JI ZEMLJEVIDE,
DALJNE ZEMLJE, VELEMESTA.
PA ME BRŽ NEDOLŽNO VPRAŠA:
»KJE PA JE ZELJARSKA CESTA?«

BEBA, BEBA, KRATKA PAMET,
NIČ SOLI NI V TVOJI GLAVI.
PA SE KREPKO MI ODREŽE:
»SOL ŠKODUJE, MATI PRAVI.«

KAJ, SIROTA, BOŠ POČELA,
KO STAROST TE BO PESTILA!
»DELALA BOM TO, KAR DRUGE —
ŠE STRADALA, KO BO SILA.«

BEBA, BEBA, JOJ BO TEBI,
ČE BOŠ TAKŠNA DOZORELA,
MLADA SE LOVIŠ ZA VETROM,
STARA BOŠ ISKALA DELA.

KRISTA HAFNER

Palček Peter

V.

DRUGO JUTRO JE STOPIL MALHAR ŽE NA VSE ZGODAJ IZ ŠOTORA. »HOLAJ, POKONCI, ZASPANCI!« JE ZAKLICAL IN ŠVRKNIL Z BIČEM, DA JE OSTRO ZAŽVIŽGALO PO ZRAKU. NATO SE JE NAGNIL MEDVEDU NA UHO IN ZAGROZIL PETRU: »DANES BOŠ PEL IN PLESAL DO MILE VOLJE. NIČ SE NE SKUŠAJ USTAVLJATI. IMAM IMENITNO ZDRAVILO ZA TAKE, KI NOČEJO POSLUŠATI. IME MU JE BIČ!« ZNOVA JE ZAŽVIŽGALO PO ZRAKU PRAV NAD PETROVO GLAVO IN MALHAR JE ODŠEL V ŠOTOR.

KMALU JE BIL CIGANSKI SPREVOJ NA CESTI. SPREDAJ JE ŽALOSTNO HODILA MRŠAVA KOBILA LUCA IN VLEKLA ZA SEBOJ STAR VOZ, POKRIT Z BELIM PLATNOM. NA NJEM JE POLEG CIGANKA CIPETAČKE SEDELA OPICA SKOKICA IN SE IMENITNO DRŽALA. PETER, KI JE ZADAJ JEZDIL NA MEDKU, SE JE MORAL SMEJATI, KADAR JO JE LE POGLEDAL, TAKO JE BILA NAŠEMARJENA. IMELA JE MODRE HLAČKE IN ZELEN SUKNJIČ, NA GLAVI PA ŽIVORDEČO ČEPICO.

SREDI DOPOLDNEVA SO CIGANI DOSPILI V VAS. ŽE OD DALEČ SO JIH ZAGLEDALI OTROCI IN KRIČALI: »CIGANI GREDO, CIGANI GREDO!« KO SE JE CIGANSKI VOZ USTAVIL NA ŠIROKI CESTI SREDI VASI, JE BILO MAHOMA VSE ŽIVO OKOLI NJEGA.

TEDAJ SE JE PRIČELA PREDSTAVA. PRVA JE BILA NA VRSTI OPICA SKOKICA, DA POKAŽE SVOJE UMETNOSTI. LEPO SE JE ODKRILA, VLJUDNO PRIKLONILA IN POPRASKALA PO GLAVI. NATO JE POSKAKOVALA, SE PREKUCOVALA, IN KO JE STARA CIGANKA KATRELA ZAČELA UDARJATI NA BOBEN, JE PRIČELA PLESATI, DA SO SE OTROCI OD SAMEGA SMEHA DRŽALI ZA TREBUHE.

ZA OPICO JE PRIŠLA VRSTA NA MEDKA IN PETRA. CIGANKA KATRELA JE ŠE VEDNO UDARJALA NA BOBEN, MEDEK SE JE ŽALOSTNO POSTAVIL NA ZADNJI NOGI IN ZAČEL PLESATI, CIGAN MALHAR PA JE STOPIL K PETRU IN ZAUKAZAL: »POJ!«

IN PETER JE ZAPEL V MEDKOVEM UŠESU:

»TRILILI, TRALALA,
PESA, REPA, KUMARA,

TRILILI, TRALALA,
POL SVETA ZA GROŠA DVA!«

»MEDEK POJE, MEDEK POJE!« SO KRIČALI OTROCI. ŠE STARI LJUDJE SO PRISTOPILI, DA BI VIDELI UČENEGA MEDVEDA, KI POJE. OD VSEH STRANI SO PADALA DARILA: KRUH, JABOLKA, CELO KOS POTICE JE PADEL MEDKU V KOSMATE TACE. AMPAK ZA TA KOS POTICE JE NASTAL BOJ MED IGRALCI. KO GA JE SKOKICA ZAGLEDALA, JE PLANILA PO NJEM IN GA IZTRGALA MEDKU IZ TAC. ŠE PREDEN PA GA JE NESLA K USTOM, JE BILA PRI NJEJ ŽE CIGANKA CIPETAČKA IN REKLA: »TO JE MOJE!«

PETER JE V MEDKOVEM UŠESU VSE TO VIDEL. JEZEN JE SKOČIL IZ UŠESA, SE ZAGNAL V CIPETAČKO, JI IZTRGAL POTICO IN REKEL: »NE, TO JE NAŠE!«

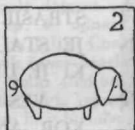
»PALČEK, PALČEK!« SO KRIČALI OTROCI, KO SO GA ZAGLEDALI, IN GA VZELI V SVOJO SREDO. ŠE JE MORAL PETI, LEPO SE JE PRIKLANJAL IN OTROCI SO BILI MAHOMA NJEGOVI PRIJATELJI. VSEGA SO MU DALI, KAR SO IMELI. STARA CIGANKA KATRELA PA JE MEDTEM HITELA S KLOBUKOM OKROG IN POBIRALA DAROVE. LJUDJE SO JI METALI NEŽICE IN DINARJE IN KO SE JE CIGANKA VRNILA NAZAJ K VOZU, JE ZADOVOLJNA POBRALA DROBIŽ IZ KLOBUKA IN GOVORILA MALHARJU: »DANES SE JE SPLAČALO. TA PALČEK PETER JE ZLATA VREDEN!«

Konči Ahačič

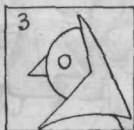
Naši prašiči

HLEV

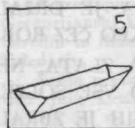
PUJSEK

MICA

ŠKAF

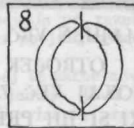
KORITO

RILEC

REP

KLOBASA

V 1 IMAMO TUDI ŠEST 2. 3 JIM PRINAŠA HRANO V 4. ZLIJE JO V 5, OD KODER JO POJEDO 2. 2 JE ČUDNA ŽIVAL: DOBRA JE OD 6 PA DO 7. ZATO NI NOBENA ŽIVAL TAKO KORISTNA KAKOR 2. KADAR 2 CVILI, POMENI, DA BOMO KMALU CVRLI 8.

Vrč s solzami

ŽIVELA JE NEKOČ MATI, KI JE IMELA EDINEGA OTROKA. LJUBILA GA JE NA VSO MOČ, DA BI BREZ NJEGA NE MOGLA ŽIVETI.

PRIŠLA PA JE HUDA BOLEZEN. VSI OTROCI V VASI SO ZBOLELI. TUDI TA MATERIN EDINČEK JE ZBOLEL ZA SMRT.

TRI DNI IN TRI NOČI JE ČULA MATI OB NJEGOVI POSTELJI, JOKALA IN MOLILA, TODA POBRALA GA JE SMRT.

O KAKO JE BILO MATERI HUDO, KO JE OSTALA SAMA NA SVETU! NI JEDLA IN NE PILA, AMPAK SAMO JOKALA ZOPET TRI DOLGE DNI IN NOČI IN JE KLICALA SVOJEGA OTROKA.

KO JE VSA ŽALOST-NA TRETJO NOČ SEDELA TAM, KJER JE OTROK UMRL, SO SE ODPRLA VRATA. MATI SE JE PRE-
STRAŠILA. PRED NJO PA JE STAL NJEN OTROK, KI JE UMRL.

VES BEL JE BIL KAKOR ANGELČEK IN SE JE SLADKO SMEHLJAL. V ROKI PA JE DRŽAL MAJHEN VRČ, KI JE BIL TAKO POLN, DA JE TEKLO ČEZ ROB.

OTROČEK JE REKEL MATERI: »O, MAMICA ZLATA, NE JOKAJ VEČ ZA MANO! GLEJ, V TEM VRČU SO VSE SOLZE, KI SI JIH PREJOKALA ZAME; ANGEL VARUH JIH JE ZBRAL V TO POSODO. ČE BOŠ POTOČILA SAMO ŠE ENO SOLZO, SE BODO ULILE SOLZE ČEZ ROB IN JAZ NE BOM IMEL MIRU V GROBU. ZATO, MAMICA ZLATA, NE JOKAJ VEČ! TVOJ OTROK JE V NEBESIH IN ANGELČKI SE IGRAJO Z NJIM!«

OTROK JE IZGINIL, MATI PA NI VEČ JOKALA, KER JE VEDELA, DA JE OTROK SREČEN.

Novo leto nas pozdravlja

Ko odbije na Silvestrovo dvanajsto uro in ko še niso izzveneli zadnji odmevi zvona, se že zapiše novo leto, nova številka bo zopet eno leto spremljala naše življenje, dogodke in zgodovino. Polni pričakovanja upamo, da nam novo leto ostane naklonjeno in da nam Bog v tem komaj začetem letu prizanese in nas ne udari s šibo božjo — vojno.

Nas pa zanima, kako je nastalo naše letno štetje in kako so izmerili dolgost, začetek in konec našega leta. Poglejmo nekoliko v zgodovino! Babilonci so računali mesece po luninih menah in njih lunino leto je bilo dolgo 354 dni. Na isti način so merili čas tudi stari Rimljani tja do Julija Cezarja, dočim so se Egipčani ravnali po sončnem letu, ki je pri njih trajalo 365 dni. Leta 46 pred Kr. je rimski vladar Julij Cezar po nasvetu zvezdoznanca Sosigena iz Aleksandrije uredil koledar. Ta zvezdoznanelec je izračunal, da trajal sončno leto 365 dni in četrtnega dneva. Zato je predlagal, da vsako četrto leto pridenejo še en dan in tako smo dobili prestopna leta, ki popravijo vsakoletni preostanek. Ker so bile takrat opazovalne priprave — daljnogledov niso imeli — slabe, zato niso mogli popolnoma točno izračunati pri opazovanju sončne poti dolžine leta. Razlika je samo za 11 minut in 14,1 sekunde, za kolikor je bilo to Sosigenovo leto predolgo. V sto letih nanese taka razlika skoraj en dan. Za papeža Gregorija VIII. so ponovno izračunali dolgost sončnega leta (danes vemo točno njegovo dolgost: 365 dni, 5 ur, 48 minut, 45,9 sekund) in tedaj so tudi popravili napako prejšnjega, po Juliju Cezarju imenovanega, Julijanskega koledarja. Ker je od Cezarjevih časov zrasla razlika do takrat že na 10 dni, je papež Gregor VIII. izdal bulo (listino) dne 1. marca 1592 in odredil, naj se oktobra meseca tistega leta izpusti deset dni in šteje za 4. oktobrom takoj 15. oktober. Da pa ne bi v bodoče zopet nastala prevelika razlika, je ukazal, da naj se kot prestopna leta izpuste vsa ona, ki imajo na koncu dve ničli, razen tistih, ki so deljiva s 400. Tako ni bilo prestopno leto 1800, niti 1900, bo pa prestopno leto 2000. Tak koledar uporabljamo še danes in se imenuje Gregorijanski koledar. Njegova uporaba je le počasi prodirala pri različnih narodih in državah. Pravoslavna cerkev pa šteje še danes po Julijanskem koledarju.

Večja neenotnost je vladala pri tem, katerega dne naj se začne novo leto. Julij Cezar je določil kot začetek novega leta 1. januar. Toda ta začetek se ni splošno uveljavil in v srednjem veku je vladala prava navzkrižnost. V glavnem so se ravnali po cerkvi, ki je praznovala začetek leta s Kristusovim rojstvom (25. december). Beneška republika je praznovala začetek leta s 1. marcem tja do svojega propada l. 1797. V Rusiji in posebno na vzhodu so imeli za začetek leta 1. september. Šele v XIII. stoletju se je udomačil začetek leta s 1. januarjem in v začetku 17. stoletja je bilo to splošno priznано. Prav tako je bilo s samim štetjem let. Mi štejemo danes leta od Kristusovega rojstva. Prvi je to štetje uporabljal, kolikor je znano, rimski opat Dionizij Eksignus leta 525 po Kr. Rimski papeži so nato to štetje let vpeljali v X. stoletju, dočim so ga prvi najbolj uporabljali Angleži. Stari Rimljani so šteli od ustanovitve mesta Rima l. 753 pred Kristusom.

Judje štejejo še danes od stvarjenja sveta in menijo, da je bilo 3761 let pred Kristusom. A muslimani štejejo od onega dne, ko je prerok Mohamed pobegnul iz Meke v Medino, t. j. od 15. julija 622 po Kr. Kakor vidite, vlada tudi pri letih pisana raznolikost.

Vsako leto ima stalne in premakljive praznike. Najiminitnejši stalni praznik je božič, a premakljivi velika noč, ki je vedno prvo nedeljo po polni luni v pomladi. Da boste vedeli za nekaj let naprej, kdaj bo velika noč, si zapišite te dneve:

Leta 1940: 24. marca, 1942: 5. aprila, 1944: 9. aprila,
1941: 15. marca, 1943: 25. aprila 1945: 1. aprila. B. D.

Zdravilna moč krvi

Če se urežeš v prst, opaziš, da se rana sama brez kakih zdravil zaceli, in prst je zopet cel. Prav tako se zgodi, če ti majhna trska zaide v prst. Ako si bojazljive narave in ne pustiš, da bi ti mama izdrla trščico, tedaj se ob trščici ognuji, in ko gnojenje prestane, se rana zopet zaceli in zaraste.

Mnogokrat si gotovo že premišljeval, kaj tako vneto pomaga pri celjenju majhnih in velikih ran, in mogoče si tudi uganil, da je to naša kri. Ona ima čudovite vojake, to so krvna telesa, ki branijo tujim telescem vstop v naše telo. Pa ne samo da so krvna telesa vojaki, tudi zidarji so, ki pomagajo našim stanicam, da zopet na novo izgrade ranjeno mesto in ga zacelijo. Zaradi teh dolžnosti krvnih telesc se ona dele na dve vrsti, bela in rdeča telesa. Rdeča hranijo posamezne dele našega telesa s kisikom, katerega so nasrkala v pljučih, bela krvna telesa pa skrbe, da bolezenske kali ne zaidejo v naše telo in ga ne uničijo.

Kdor se ureže v prst ali se je na kak drug način ranil, ta si pomaga na ta način, da vzame čisto platneno krpo in si ranjeno mesto obveže. Bil je sam sebi zdravnik, kajti obvaroval se je pred okužitvijo z nesnago, rano pa zaceli kri, ki v začetku precej močno teče iz rane. Počasi se kri strja, rana se zapre in celjenje se pričinja. Tudi pri velikih ranah opravlja največje delo naša kri, dočim so vsa zdravila le pomoč krvi, da lažje rano zaceli in ji ne delajo prevelikih preglavic bolezenske kali.

Posebne važnosti so obveze, ki morajo biti čiste, prekuhane, in ko se posuše, še prelikane z vročim likalnikom, da se uničijo vse bolezenske kali, ki bi se v njih nahajale. Shranimo jih v čisti posodi, ki mora biti zaprta. Le take obveze so priporočljive za obvezovanje ran. B. D.

Človek diha

Da človek lahko živi in da rdeča krvna telesa lahko dobe zadostno količino kisika, mora človek dihati. Zato ima pljuča, v katerih je vse polno pljučnih mehurčkov, ki se napolnijo z zrakom, iz katerega izsrkajo krvna telesa kisik in oddajo ogljikov dvokis. Prav zanimivo je, da človek ne diha vedno enako hitro, in so med dihanjem pri raznih življenjskih opravilih precejšnje razlike. Tako diha odrasli na minuto 14 do 16, a žena 18 do 22 krat. Eno leto star otrok pa diha na minuto 44 krat. Če človek sedi, vdihava in izdihne 19 krat, pri ležanju samo 13 krat, če pa stoji, običajno 22 krat na minuto. V spanju je dihanje mirnejše in počasnejše, zato se vdihavi zmanjšajo po številu za eno četrtino. Tudi letni časi vplivajo na dihanje. Spomladi potrebuje človek več zraka, ker se vrši hitrejša izmenjava snovi, zato tudi vdihava po eno tretjino več kakor na koncu poletja. Na število vdihov posebno vplivajo razne bolezni, zlasti one, ki napadajo dihalne organe, posebno pljučnica, jetika in razna vnetja. B. D.

STARI MATERI V SPOMIN

Nismo mislili, da bomo letos na dan Vseh svetnikov klečali že ob Vašem grobu.

Takrat, ko so zvončki zacveteli in je travica ozelenela, ste se Vi, draga stara mati, poslovlili od nas za vedno. Še se spominjam tistega petka, ko ste ležali bledega obraza in s sklenjenimi rokami med trepetajočimi svečami na mrtvaškem odru.

Ni Vas bilo letos na trgatvi v Vašem zlahtnem vinogradu, ki so ga pridno in z veseljem obdelovale Vaše žuljave roke in Vam je bil največje veselje. Ko sva hodili mimo tistih ravnih smrek, ste se vedno ozirali nanje. Zdi se mi, da tudi one žalujejo za Vami, ker tako žalostno povešajo nežne veje. Nepozabni tisti otroški časi, ko sem pri Vas bila, z Vami hodila. Vse, kar me je zanimalo, sem hotela znati; Vi ste mi z veseljem odgovarjali in me poučevali.

Zakaj ste nas zapustili, zlata stara mati? Niste mogli kljubovati neizprosni smrti! Vaše izmučeno telo je po truda polnem delu omagalo. Peškoča bolelost nam je krčila srca ob žalostni novici, da ste umrli. S stisnjenimi besedami v grlu in s solzami v očeh sva se z bratom pozdravila, ko se je pripeljal na pogreb. Zajokali smo, ko so Vam na domu pred pogrebom zapeli v slovo.

Nepozabna mati, Vi sedaj spite na božji njivi. Mi molimo za Vašo dušo, molite tudi Vi za nas, da se nekoč snidemo tam, kjer ni ločitve!

Terezija Šulek,

Lopersice pri Ormožu.

STRAH

Dedek mi je pripovedoval:

S hišnim gospodarjem, ki sem ga klical za strica, sva spala v veliki sobi. Iz te so držala vrata v izbo. Tam so spale stričeve hčere: Mica, Reza in Ana.

Stric je bil star in naglušen. Včasih je slišal preveč, včasih premalo, včasih pa tisto, kar ni nihče povedal.

Neko noč me zbudi iz globokega spanja vzdihovanje. V izbi se je Ana premeta-vala po postelji in stokala. Izdrla si je zoba, pa jo je bolela rana.

Ura v zvoniku je odbila enajst.

Ana je jokala. Stric je globoko vzdihnil. Tedaj se je domislila Mica, da bi šla na podstrežje po žganje in ga dala Ani na rano. S svetilko je šla skozi veliko sobo v vežo in po stopnicah navzgor. Brskala je prav nad mano.

Stopnice so poškripavale, Mica se je vračala.

Kar zaslišim: »Na, luč mi je ugasnila!«

»Jezus, Marija, smrt je prišla!« vzdihne stric v grozi.

Ana in Reza sta zakričali, skočili s postelje, planili k vratom, jih zaloputnili in tiščali, da ne bi prišla smrt k njima. S stopnic je donel razposajen smeh.

Smuknil sem pod odejo, se zvil v klobučič in zona me je oblila.

Zopet sem slišal Mico: »Ate, ni bila smrt ne, veter mi je ugasnil luč!«

Potegnila me je izpod odeje in videl sem jo, v dolgi nočni srajci, z lučjo in zelenko, namesto bele žene s koso. Vrata v izbo so se odprla. Vsem je odleglo.

Oh, ta stric, ki je slišal premalo ali preveč.

Vadjolka,

Ljubljana - Bežigrad.

NAŠ SULTAN

Imeli smo velikega psa. Imenoval se je Sultan. Vsi smo ga zelo ljubili.

Bilo je lansko leto. Oče je moral v mesto po opravkih. Sultan je šel z njim.

Ker je bil ravno sejem, rečem Sultanu: »Sultan, glej, da mi nekaj prineseš s semnja, drugače s teboj ne govorim!«

Sultan je samo zamajal z repom in stekel za očetom. Ko je oče vse opravil, je šel na trg, da mi tam nekaj kupi. Sultan skoči na stojnico, zgrabi veliko punčko in hajdi z njo domov. Prodajalec je začel tarnati za izgubljeno punčko. Oče pa mu je škodo povrnil. Medtem je bil Sultan že doma. Punčko mi je položil pred noge, čemur sva se z materjo zelo čudila. Ko je prišel oče domov, je začel iskati metlo.

K sreči pa je ni našel in s Sultanom sva odnesla zdravo kožo.

Stanislav Repar,

učeneč VI. razr. ljudske šole v Kočevju.

*Srečno novo leto želita vsem naročnikom, prijateljem in
sotrudnikom*

Uredništvo in uprava

Trdi orehi

1.

ZVEZDA

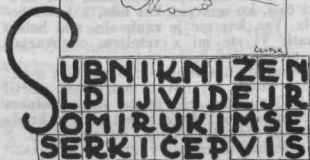
2.

PEČ.

3.

SNEŽAK.

4.

Japonska posetnica
(Rajko)

Kaj je ta mož po stanu?

5.

(Maksimov)

Povsodi je mene dovolj,
nekoliko manj me je v vodi.
Če vzameš mi glavo — nazaj
najraje po vodi ti hodi.

Rešitve do 20. januarja 1940.

Rešitev ugank v 4. številki »Vrtca«:

1. Mi otroci smo bodočnost naroda.
2. Jezušček, nedolžno dete, iz nebes je k nam prišlo.
3. Dajte nam zrnja, dajte drobtin, da nam preprečite bedni pogin.
4. Stvarnikova čista znanca.
5. Mraz bo, mraz!
6. Sivanka.
7. Delopust.

Sest ugank so rešili: Regali Franc, Kamnik; Dagmar Globokar, Grahovo pri Cerknici; Tercelj Matija, Ljubljana; Lovro Kunstelj, Vrhnika; Prevodnik Jože, Skofja Loka; Drnovšek Minka, Potoška vas.

Pet ugank so rešili: Kavčič Cilka, Kavčič Kristina, Dražgoše; Zveglič Lojze, Novo mesto; Kovač Franc, Podboj Jožica, Koprivec Ivana, Jelovšek Silva, Jesenko Marica, Petrovčič Julka, Mihevc Ivana, Mihevc Pavla, Vrhovec Nada, Leskovec Vida, Drenov grič; Hojker Breda, Senica Jožica, Skočir Mihaela, Tazarinc Franc, Prelog Vinko, Confidenti Franc, Debeljak Ciril, Smrkolj Zdravko, Zagoričnik Jože, Miklen Alojzij, Zakrajšek Ivan, Vogelsang Franc, Wagner Veno, Gošnik Mirko, Rebek Ivan, Svet Viljem, Detiček Baldo, Konhajzler Drago, Izanc Edvard, Celje; Erman Jožica, Sv. Trojica; Bukovec Ivan, Vodopivec Terezija, Avbelj Mimica, Jerman Majda, Dagmar Šmajdek, Ljubljana; Tschinkel Ferdinand, Mikulič Ivan, Repar Stanislav, Peterlin Gogo, Blekuš Alojzij, Helmud Krauland, Kočevje; Resnik Cvetko, Rus Marija, Senica Marija, Jaklič Stefan, Spelic Marica, Dular Dragica, Medic Marija, Straža pri Novem mestu; Štibelj Francka, Bukovica; Demšar Martinka, Malenski vrh; Kocijan Majda, Skofja Loka; Arh Jožica, Sparovec Anica, Kamna gorica; Komidar Alojzij, Nadlesk; Mišica Pepca, Bohte Pepca, Sterk Mimica, Gorupič Albina, Majerle Katica, Jakša Nežika, Gašperič Francka, Čurk Mici, Vrščaj Zvonka, Gregorič Danica, Setinc Zvonka, Planinc Mirko, Koren Ivan, Belko Janko, Pezdirc Martin, Svajger Franc, Papež Janko, Kramarič Janko, Klepec Zvonko, Rapuš Bogdan, Doltar Tončka, Kolbezen Stanka, Speh Marija, Gudašič Danica, Vrščaj Vinko, Zupančič Viktor, Črnomelj; Jug Zlatica, Beograd; Meglič Ivanka, Kapuš Anica, Marolt Mira, Košir Slava, Jakša Antonija, Stalcar Stanko, Rožni dol; Mirkac Marija, Bele vode; Filolt Dominik, Golobič Franci, Koncilja Valči, Jurka vas; Picelj Tina, Šali Jože, Jakše Tončka, Berdavs Jože, Vavta vas; Jakše Marica, Benkovič Silva, Rumanja vas; Soberl Breda, Ptuj; Rigler Marija, Žužek Pepca, Zabukovec Francka, Grebenc Ivan, Modic Anton, Oblak Anton, Adamič Alojzij, Sv. Gregor; Košir Rezka, Iskra Ančka, Uršič Tončka, Malešič Pavelca, Mekinje.

Štiri uganke so rešili: Berlec Marija, Jutršek Luka, Sela; Petkovšek Franc, Popit Ivan, Friškovec Anton, Lenaršič Ivan, Zalaznik Francka, Zitko Franc, Završnik Danica, Leskovec Anton, Drenov grič; Glivar Ada, Razinger Marija, Stibilj Mirko, Ljubljana; Joško Zgonc, Zelimlje; Besjak Krista, Sv. Lenart; Gosar Ciril, Kavčič Vera, Dražgoše; Jerebič Stanko, Maribor; Nečmer Alojz, Brod; Pucelj Olgica, Ribnica; Kalan Rudolf, Bukovica; Zagar Ida, Lesce; Umbreh Franc, Sumljak Franc, Vašel Nadi, Pižarn Anton, Alojzij Pirion, Sv. Andraž; Kline Ivan, Solnišče; Belak Slavko, Černe Peter, Črnomelj; Stenikar Anton, Božidar Petrovec, Polhov Gradec; Kokošar Mimica, Semič; Mejavšek Olga, Zorko Ana, Stefančič Rozina, Loče; Stiglic Anda, Ilner Evelind, Kočevje; Berce Franc, Malovrh Milan, Kranj; Lavrič Anton, Zagorje; Mravlje Valentin, Brezovica.

Manj kot štiri uganke je rešilo osem reševalcev.

Izžrebani so bili: Setinc Zvonka, učenka v Črnomlju; Prevodnik Jože, učenec II. r., Skofja Loka, Podpurfelca 8; Vrhovec Nada, učenka II. r. v lj. š., Drenov grič.